

www.krula.com.ua

НА ВАРТІ НЕБА УКРАЇНИ!

Крила України

26 – 30 вересня 2011 року

e-mail: krula_ukr@ukr.net

№39 (599)

НОВИНИ / КОМЕНТАРІ / ДОЗВІЛЛЯ / СПОРТ

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

Вимпел – кращому підрозділу

Читайте на 2 стор.

Від “проїдання” до модернізації та розвитку

Читайте на 3 стор.

Умань знову матиме “повітряні ворота”

Читайте на 3 стор.

“Комплекс-1” вкотре відкриває двері перед військовими

Читайте на 5 стор.

Патріотизм треба виховувати, а не нав'язувати

Читайте на 12 стор.

НАВЧАННЯ

Структуру армії визначить “Адекватне реагування-2011”

Ось і закінчився льотно-методичний збір екіпажів винищувальної авіації, що проходив в рамках практичної фази навчань “Адекватне реагування-2011”. Протягом двох тижнів військові льотчики не лише готувались до несення бойового чергування у системі ППО країни, а й працювали над завданнями, що стоять перед ними в рамках проведення футбольного чемпіонату Євро-2012.

Загалом, до дослідницького командно-штабного навчання “Адекватне реагування – 2011” від Повітряних Сил ЗС України залучались близько 1200 військовослужбовців та понад чотири сотні одиниць авіаційної, зенітно-ракетної та спеціальної техніки. Для створення мішеневої обстановки здійснено півтора десятка пусків безпілотних літальних апаратів типу ВР-3 “Рейс” та ВР-2 “Стриж”. Одночасно із зенітниками по мішенях працювали винищувачі Су-27 та МіГ-29.

Всього літаками Повітряних Сил здійснено майже 70 практичних бойових застосу-

вань. Це і пуски авіаційних засобів ураження по повітряних, наземних та морських цілях, і здійснення десантування екіпажами військово-транспортної авіації. Крім того, виконано комплекс льотно-тактичних вправ визначеними підрозділами тактичної авіації на полігонах “Болградський”, “Рівненський”, “Житомирський” та “Опук”. За час навчань здійснено майже дві з половиною сотні літако-вильотів.

“Адекватне реагування-2011” – це головний екзамен року для Збройних Сил України. Так, за словами начальника Генерального штабу – Го-

ловнокомандувача Збройних Сил України генерал-полковника Григорія Педченка, головним завданням цього річного навчань є визначення образу українського війська майбутнього, який відповідатиме сучасним європейським вимогам.

Наразі “Адекватне реагування-2011” завершилось. Триває узагальнення даних. Про підсумки дослідницького командно-штабного навчання “Адекватне реагування-2011” читайте у наступному номері “Крила України”.

**Олександр Олексювич.
“Крила України”.
Фото автора.**

Осінній зорепад

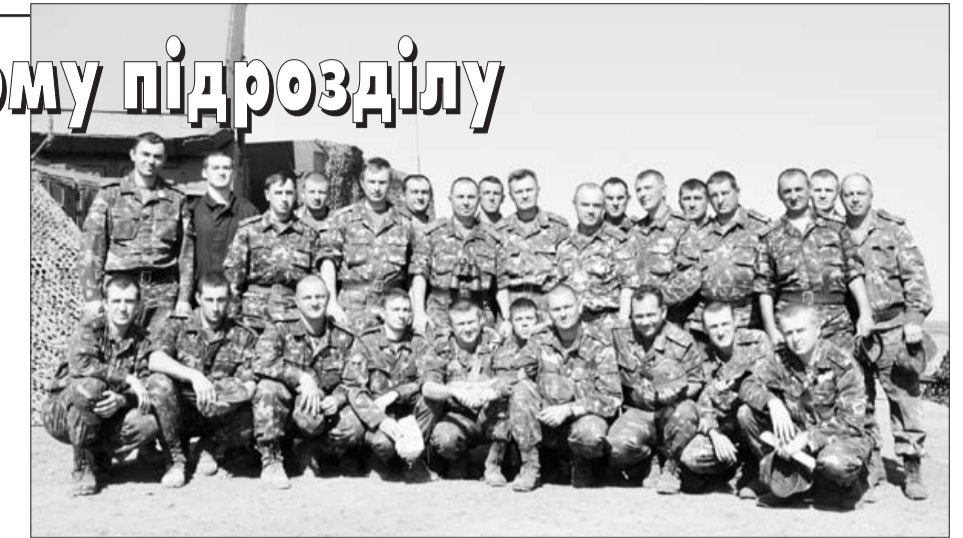
Читайте на 5 стор.

ЗНАЙ НАШИХ**Вимпел – кращому підрозділу**

Херсонська гвардійська ордена Червоного прапора зенітна ракетна бригада після участі у практичній фазі комплексу навчань "Адекватне реагування – 2011" на полігоні Чауда здійснила перебазування до пункту постійної дислокації. На полігоні особовий склад бригади з поставленим завданням справився на відмінно. Всі цілі уражені. Варто відзначити, що два підрозділи військової частини вперше брали участь у цьогорічних стрільбах.

– Про виїзд на полігон мого дивізіону було відомо на початку навчального року, – зазначив командир другого дивізіону підполковник Борис Мойса. – А відтак і готувалися відповідно. Тренувалися і у місці постійної дислокації, і в 41-му навчально-тренувальному центрі Повітряних Сил. Звичайно, перед виконанням завдання до певної міри відчувалась нервозність. І, мабуть, не лише у мене, а й усього складу розрахунку. Та коли

ціль було захоплено на супроводженні і було чути, як пройшов старт ракети, з'явилась впевненість – поставлене бойове завдання виконано. Після виходу з командного пункту дивізіону радисть переповнювала кожного з нас.

Варто зазначити, що дивізіон командира підполковника Бориса Мойси під час виконання завдань в рамках "Адекватного реагування – 2011" визнано кращим зенітним ракетним

дивізіоном ЗРК С-300П. При чому таке рішення було прийнято начальником Генерального штабу – Головнокомандувачем Збройних Сил України генерал-полковником Григорієм Педченком. Він же особисто вручав вимпел командирі кращого підрозділу.

**Сергій Балановський.
Спеціально для "Крила України".
Фото автора та Олександра Олехновича.**

НА ПОЛЬОТАХ...**Філігранна робота миколаївських авіаторів**

28 вересня, у бригаді тактичної авіації Повітряних Сил Збройних Сил України на Миколаївщині відбулася чергова льотна зміна. Льотчики здійснювали обліт авіаційної техніки та відновлювали навички пілотування. Крім того, визначені екіпажі взяли участь у заключному етапі дослідницького командно-штабного навчання "Адекватне реагування – 2011", що відбувся на Одещині. Крім авіаторів бригади, участь у цьому етапі навчання брали також екіпажі літаків Су-27, які напередодні перебазувалися на аеродром "Кульбакіне".

За словами заступника командира бригади тактичної авіації з виховної роботи підполковника Ігоря Пархоменка, усі завдання, поставлені на льотну зміну, були виконані.

– Наші штурмовики разом з літаками Су-27, які здійснювали їхнє прикриття, у визначений час вийшли на цілі і умовно знищили їх. Скажу без перебільшення, льотчики працювали філігранно, – наголосив офіцер.

Він додав, що усі завдання

льотної зміни виконувалися з суворим дотриманням правил техніки безпеки, а тому жодних несподіванок під час експлуатації авіаційної техніки не виникло. При цьому на "відмінно" завдання відпрацювали командир авіаційної ескадрильї підполковник Юрій Погорілий та штурман авіаескадрильї майор Ігор Стромило. Усього протягом льотної зміни авіатори здійснили 20 літако-вильотів із загальним нальотом 12 годин.

www.mil.gov.ua

МОБГОТОВНІСТЬ

У Повітряному командуванні "Південь" Повітряних Сил Збройних Сил України завершилися збори з офіцерами-резервістами. Під керівництвом заступника начальника штабу ПвК "Південь" Повітряних Сил ЗС України полковника Миколи Олещука протягом 10 днів офіцери-резервісти, які захищатимуть небо України у воєнний час, удосконалювали свої теоретичні знання і практичні навички з професійної підготовки.

Навчається офіцерський резерв!

– 21 офіцер-резервіст з різних куточків країни прибув для проходження навчання, – повідомив полковник Микола Олещук. – Метою проведення навчальних зборів з резервістами було удосконалити та здобути теоретичні та практичні навички, необхідні для якісного виконання функціональних обов'язків за посадою у складі штатних підрозділів.

З початку зборів з офіцерами-резервістами проводились теоретичні заняття з професійної підготовки, а з другого тижня навчань почалась практична фаза.

– Варто відзначити, що збори проходили в рамках проведення комплексу навчань (тренувань) з органами військового управління, військами (силами) "Адекватне реагування – 2011" і під час практичної фази занять офіцери-резервісти набували практичний досвід і працювали у складі відповідних функціональних груп пунктів управління, вирішували завдання щодо планування застосування повітряного командування

в операції оперативного угруповання військ, – підкреслив керівник зборів полковник Микола Олещук.

Варто додати, що розпорядок дня офіцерів-резервістів нічим не відрізнявся від розпорядку особового складу управління повітряного об'єднання. Тож вони мали нагоду повністю відчувати атмосферу та ритм справжньої бойової роботи у військах.

– Під час навчань всі офіцери резерву працювали плідно, у кожного було бажання пізнати більше, отримати навички за визначеною посадою, – підкреслив полковник Микола Олещук по завершенню зборів на підведенні підсумків.

Офіцери резерву, у свою чергу, подякували за якісну підготовку і відзначили, що такі заняття для них є дуже важливими, цікавими і корисними. Бо лише так у них є можливість "йти в ногу" з сучасними Збройними Силами України.

**Сергій Балановський.
м. Одеса.
Фото автора.**

ВИХОВАННЯ**Старокосянтинівські "бомбери" виховують патріотів**

Заступник командира військової частини з виховної роботи підполковник Микола Старушик організував екскурсантам зустріч з військовими льотчиками бригади, інженерно-технічним складом технічно-експлуатаційної частини, офіцерами і військовослужбовцями за контрактом підрозділів забезпечення частини. Заступник командира авіаційної ескадрильї з виховної роботи майор Дмитро Куліков розповів екскурсантам про історію створення бригади, її призначення, бойові можливості літаків Су-24М та Су-24МР, про участь екіпажів бомбардувальників і бомбардувальників-розвідників у авіаційних парадах та різноманітних навчаннях.

Ліцеїстам було дозволено посидіти навіть у кабіні літака, ознайомитися з льотним спорядженням, відвідати вартове містечко, де за участю військовослужбовців роти охорони вони потренувалися в розбиранні і збиранні автомата АК-74.

– Проведення подібних патріотично-військових заходів у нашій бригаді – це вже давня і до-

Нещодавно на військовий аеродром 7-ї Старокосянтинівської бригади тактичної авіації ім. Петра Франка Повітряного командування "Захід", де командиром військової льотчик першого класу полковник Сергій Близинок, завітали з екскурсією майже півсотні учнів місцевого професійно-технічного ліцею.

бра традиція, – зауважив заступник командира бригади полковник Микола Коваленко. – Співпраця з освітніми закладами міста Старокосянтинівська щодо військово-патріотичного виховання молоді – це наш обов'язок як захисників Вітчизни. Крім екскурсій, офіцери з виховної роботи та військові льотчики систематично проводять у школах і ліцеях уроки мужності з нагоди державних та військових свят. Та особливою популярністю у школярів користуються екскурсії по військово-авіаційному летовищу. Ще б пак, адже під час екскурсії можна не лише у безпосередній близькості побачити авіаційну техніку, але й побувати у святая-святых – кабіні літака, який до цього часу вони бачили лише в небі над містом, – переконаний полковник Микола Коваленко.

На завершення учасники екскурсії подякували офіцерам бригади за гостинність, зазначивши, що завдяки зустрічі з військовими авіаторами для них стала набагато зрозумілішою служба і завдання військових бомбардувальників і розвідників. Тому багато хто з дітей чи не вперше загорівся пов'язати своє майбутнє життя саме з військовою авіацією.

**Ірина Колонтай.
м. Старокосянтинів.
Фото Олексія Конона.**

БЮДЖЕТ

Прогноз доходів Держбюджету на 2012 рік є реалістичним

Прогноз доходів зведеного бюджету на 2012 рік становить 428,5 млрд. грн. (28,5% у ВВП), що на 0,2 відсоткового пункту менше врахованого при затвердженні бюджету на 2011 рік (28,7% ВВП), повідомляє прес-служба Міністерства фінансів.

Варто зазначити, що у 2012 році відбувається значне зменшення фіскального навантаження на економіку. Податковим кодексом скасовано 20 видів податків.

У свою чергу, запроваджені новації у податковій сфері сформували підґрунтя для збільшення прогнозу доходів Державного бюджету України на 2012 рік на 12,6%.

Таким чином, загальний інвестиційний ресурс від надання преференцій суб'єктам господарювання становить 46,9 млрд. гривень, а саме:

- зниження ставки податку на прибуток з 23% до 21% – 4,3 млрд. грн.;

- звільнення від оподаткування податку на прибуток виробників, підприємств окремих галузей – 0,4 млрд. грн.;

- “Податкові канікули” для малого бізнесу у вигляді нульової ставки податку на прибуток – 0,5 млрд. грн.;

- звільнення від сплати податку на додану вартість окремих операцій – 21,9 млрд. грн.;

- звільнення від сплати ввізного мита згідно із міжурядовими угодами про вільну торгівлю – 3,2 млрд. грн.;

- звільнення від сплати ввізного мита товарів, що використовуються для виробництва устаткування альтернативних джерел енергії, галузеві пільги – 0,3 млрд. грн.

Підготувала Наталія Ярмілко.
“Крила України”.

ВИДАТКИ НА ОБОРОНУ

– Проектом Закону України “Про Державний бюджет України на 2012 рік” Міністерству оборони передбачено 17 402,2 мільйони гривень, або 1,2% ВВП, із яких 15 185,7 мільйонів – за загальним фондом. Це найбільш позитивні для Міністерства оборони параметри фінансування, починаючи з 2004 року, – наголосив, відкриваючи брифінг, генерал-лейтенант Іван Марко.

Загалом, порівнюючи з бюджетом-2011, у проєкті бюджету на 2012 рік видатки на Міністерство оборони збільшено на 27,1 відсотка. На думку головного фінансиста оборонного відомства, це дає підстави стверджувати, що проєкт бюджету Міністерства оборони України на наступний рік є одним із найсприятливіших за усі попередні роки. Підтвердження тому – передбачення реальних коштів на розвиток Збройних Сил України та реалізацію державних програм у цій сфері, які передусім спрямовують на стабілізацію ситуації, а також на розвиток і зміцнення бойового потенціалу Збройних Сил України. Запланований обсяг фінансування дозволить Міністерству оборони України збільшити асигнування за загальним фондом на розробку, модернізацію та закупівлю озброєння і військової техніки.

– Таким чином, відбудеться

перехід від бюджету “проїдання” до бюджету модернізації та розвитку Збройних Сил, – наголосив генерал-лейтенант Іван Марко.

Для порівняння: в оборонному бюджеті нинішнього року 86,5% видатків призначалося на утримання Збройних Сил України і лише 10,2% – на розвиток озброєння і військової техніки, то наступного року ці показники передбачено на рівні 79,2% і 16,5% відповідно. На підготовку Збройних Сил України проєктом Держбюджету прогнозовано виділити 748 млн. грн., що на понад 290 млн. грн. більше, ніж цього року. Із них 327,5 млн. грн. – безпосередньо на підготовку військ (у 2011 році – 242,5 млн. грн.), 333,4 млн. грн. – на міжнародне військово-співробітництво, миротворчу та верифікаційну діяльність (у 2011 році – 136,5 млн. грн.), 74,8 млн. грн. – на підготовку військових фахівців та підвищення кваліфікації (у 2011 році – 67 млн. грн.) тощо.

В рамках розвитку озброєння і військової техніки буде продовжено реалізацію державних програм зі створення та виробництва українського корабля класу “корвет” (у проєкті Державного бюджету України на 2012 рік на ці потреби закладено 433,6 млн. грн., 2011 року – 85 млн. грн.), багатифункціональ-

Від “проїдання” до модернізації та розвитку

27 вересня відбувся брифінг директора Департаменту фінансів Міністерства оборони України генерал-лейтенанта Івана Марка, упродовж якого він розповів про основні прогнозовані показники оборонного бюджету 2012 року. Про це повідомляє Департамент преси та зв'язків із засобами масової інформації Міноборони.

ного ракетного комплексу “Сапсан” (196 млн. грн., у 2011 р. – 19,5 млн. грн.), створення Єдиної автоматизованої системи управління (285,7 млн. грн., у 2011 р. – 24,6 млн. грн.), завершення програму створення військово-транспортного літака Ан-70 (454 млн. грн., у 2011 р. – 400,5 млн. грн.). Чимало коштів спрямують і на відновлення боєздатності озброєння та військової техніки (586,5 млн. грн., у 2011 р. – 332,5 млн. грн.), модернізацію та закупівлю ОВТ, виконання науково-дослідницьких та дослідних конструкторських робіт (510,5 млн. грн., у 2011 р. – 410,9 млн. грн.).

Не менш вагомі показники закладені і на соціальну сферу. Зокрема, наступного року планується втричі збільшити фінансування за загальним фондом Комплексної програми забезпечення житлом військовослужбовців та членів їх сімей – до 600 мільйонів гривень. Це дасть змогу побудувати та придбати для сімей військовослужбовців 2300 квартир. Серед намірів Міністерства оборони – й подальше підвищення рівня грошового утримання військовослужбовців та заробітної плати працівників Збройних Сил України.

Генерал-лейтенант Іван Марко повідомив, що нині Міністерством соціальної політики України

готується проєкт урядового рішення, яким передбачається підвищення посадових окладів військовослужбовців до рівня посадових окладів державних службовців, тобто на 55 відсотків.

– Це дасть змогу підвищити грошове утримання всіх категорій військовослужбовців у середньому на 25%, – підкреслив генерал-лейтенант Іван Марко.

Він також нагадав про збільшення у 2,5 рази розмірів щомісячної грошової винагороди в іноземній валюті за виконання службових обов'язків за межами України військовослужбовцям Збройних Сил зі складу українських миротворчих контингентів та миротворчого персоналу (крім миротворчого персоналу України в Республіці Ірак та Ісламській Республіці Афганістан), яке відбудеться з 1 січня 2012 року.

Нагадаємо, що зараз на розгляді у Верховній Раді України знаходиться проєкт Державного бюджету України на наступний рік, поданий Урядом ще минулого тижня. Поки що головний фінансовий документ країни обговорюється у бюджетному та інших профільних комітетах ВРУ. У залі ж засідань документ передбачено розглянути вже до кінця жовтня нинішнього року.

Підготував Сергій Клименко.
“Крила України”.

ПРИЗОВ

28 вересня у Вінниці пройшли урочисті проводи юнаків, які восени 2011 року будуть призвані до лав Збройних Сил та інших військових формувань України.

До армійського строю кроком РУШ!

– Нинішньої осені ми відправляємо до війська 305 призовників, – зазначив військовий комісар Вінницького об'єднаного міського військового комісаріату полковник Ельхан Солтанов. – Вони будуть проходити службу як на території області, так і за її межами. Слід відмітити, що далеко не всі призовники прагнули служити поблизу дому. Нам вдалося врахувати побажання більше ніж 90 % юнаків щодо місця проходження служби. Особливим проблем із комплектуванням команд також не було. Багато хлопців, котрі влітку закінчили вищі навчальні заклади, технікуми, коледжі і у кого закінчилася відстрочка від призову, самі зверталися у військкомат з проханням швидше призвати на військову службу.

Восени цього року більше 1100 молодих представників Вінницької області одягнуть військові однострої. І майже 250 з них проходять службу в частині Повітряних Сил Збройних Сил України.

– Представники військових частин, зокрема зв'язківці, – відмітив начальник відділу комплектування та призову Управління особового складу штабу Командування ПС ЗС України полковник Богдан Бондар, – вже здійснили попередній відбір призовників, котрі за своїми морально-діловими якостями, станом здоров'я можуть бути призначені на окремі посади. А загалом ми максимально враховуємо побажання молодих людей. Так, більше половини нинішнього призову подолять з тих, що отримали направлення у частині ПС ЗС України, служитимуть поблизу рідної домівки.

З призовом на військову службу земляків прийшли привітати заступник Вінницького міського голови – голова міської призовної комісії Валентина Балицька, керівник апарату Вінницької райдержадміністрації Ольга Зелінська, заступник голови Тиврівської райдержадміністрації Валерій Киришов. Вони висловили впевненість, що юнаки з честю виконають свій почесний обов'язок, стрілятимуть лише по мішенях і через рік повернуться додому змушненими й дорослими.

Завершилися урочистості концертом артистів Військово-музичного центру ПС ЗС України.

Віктор Гедз. “Крила України”.

РЕФОРМУВАННЯ

Умань знову матиме “повітряні ворота”

Протягом тривалого часу, з 50-х років ХХ століття і до 2004 року ХХІ століття, життя міста Умані неможливо було уявити без авіації. Курсанти Чернігівського вищого військового авіаційного училища льотчиків, які проходили підготовку та склали державні іспити на уманському аеродромі, були невід'ємним атрибутом та відповідним колоритом життя міста.

У нелегкі часи будівництва нашої незалежної держави тимчасово втрачали присутність військових авіаторів у місті. Але керівництво Збройних Сил України підтримало далекоглядну та патріотичну ініціативу радника начальника Генерального штабу Збройних Сил України генерал-майора Павла Абросімова та тимчасово виконуючого посаду першого заступника командувача Повітряних Сил Збройних Сил України генерал-лейтенанта Василя Нікіфорова щодо відновлення аеродромного комплексу Умань та створення військової авіаційної комендатури, основним завданням якої буде організація всебічного аеродромно-технічного забезпечення посадки та зльоту літальних апаратів.

З боку міської влади надається велика та всебічна підтримка, за що військові авіатори вдячні місь-

кому голові Юрію Бодрову та його раднику Віктору Малькову. Громада Умані передбачає, що з відновленням та розвитком військової авіаційної комендатури місто набуде нового поштовху до розвитку, оскільки передбачається спільне використання аеродрому як у військових, так і у цивільних цілях з метою виконання пасажирських та вантажоперевезень.

Призовна молодь міста Умані відгукнулася на пропозицію начальника Уманського гарнізону полковника Петра Юрчака призиватися на військову службу за контрактом до авіаційної комендатури. Велика підтримка та допомога у відновленні аеродрому надається керівництвом зенітної ракетної бригади, де командиром підполковник Ігор Дорошко.

Протягом серпня-вересня в Умані триває процес формування авіаційної комендатури на те-

ренах аеродромного комплексу, який знаходиться на контролі Кабінету Міністрів України. Формування проходить за рахунок переміщення спеціалістів з Василькова, Озерного, Старокостянтинова та частин, що дислокуються в Умані та Золотоноші. За підсумками підготовчої роботи командир авіаційної комендатури підполковник В'ячеслав Поплінський відзначає у кращий бік заступника командира – начальника технічної частини капітана Вадима Горланова, начальника інженерно-аеродромної служби капітана Максима Коврова, командира інженерно-аеродромної роти капітана Михайла Покинсьбороду, головного сержанта інженерно-аеродромної роти прапорщика Сергія Костенка та працівника Збройних Сил України Олександра Обухана.

Ігор Білан.
м. Умань.

ВІЙСЬКОВА ДИСЦИПЛІНА

Полковник О.Грунтковський нагороджує військовослужбовців, які відзначилися під час виконання навчально-бойових завдань.

– Проведення масштабних заходів бойової підготовки, якими цього року став комплекс навчань “Адекватне реагування – 2011”, – зазначає начальник управління з виховної та соціально-психологічної роботи Командування ПС ЗС України полковник Олег Грунтковський, – далеко не пересічна подія в житті не тільки кожної військової частини, а й кожного військовослужбовця. Фізичні та моральні навантаження, незвичні умови перебування в польових таборах, значне скупчення військ з різних військових частин, відповідальність за результати роботи кожного спеціаліста, якими стають реально виконані польоти авіації, бойові пуски... Все це в комплексі значно відрізняється від умов, в яких військовослужбовці перебувають в пунктах постійної дислокації. Саме тому фахівцями управління з виховної та соціально-психологічної роботи Командування ПС з метою згуртування військових колективів навколо якісного виконання навчально-бойових завдань, бойового чергування з протиповітряної оборони, забезпечення правильної експлуатації і надійного збереження озброєння і військової техніки було запропоновано з 12 по 18 вересня 2011 року у масштабі Повітряних Сил провести “Тижень зміцнення військової дисципліни, правопорядку та згуртування військових колективів”. Командувач ПС ЗС України генерал-полковник Сергій Іванович Онищенко підтримав нашу іні-

ціативу, і такий комплекс заходів було проведено.

Основна мета роботи командування й особового складу частин в рамках “тижня” – збереження життя та здоров'я людей, недопущення випадків загибелі, травмування та каліцтва особового складу, суворе додержання встановлених заходів безпеки під час практичних дій при проведенні “Адекватного реагування – 2011”, забезпечення високого морально-психологічного стану особового складу військових частин та підрозділів, а також належного рівня військової дисципліни і правопорядку серед особового складу.

В управлінні з виховної та соціально-психологічної роботи Командування ПС ЗС України є певний досвід проведення таких комплексних заходів. Його фахівцями було розроблено детальний типовий “План Тижня зміцнення військової дисципліни і правопорядку та згуртування військових колективів”, в якому враховано особливості роботи не лише військових колективів, котрі задіяні в комплексі навчань “Адекватне реагування – 2011”. Передбачено, зокрема, роботу з учасниками дорожнього руху, забезпечення дотримання заходів безпеки під час проведення занять та робіт, всебічну підготовку особового складу до відпусток та відряджень, підтримання у військових колективах антикорупційної атмосфери.

Враховуючи, що незабаром розпочинається період звільнення в запас військовослуж-

З турботою про військовослужбовця

“Військова діяльність має бути безпечною”. Саме ця теза є основною в роботі керівників всіх ланок Командування, об'єднань, з'єднань та військових частин ПС ЗС України. В повсякденній життєдіяльності військових колективів робота щодо підтримання військової дисципліни та статутного правопорядку, збереження життя та здоров'я військовослужбовців вже давно налагоджена й потребує лише певних коректив.

бовців строкової служби призову “Осінь-2010”, у колективах активно проводилася цільова індивідуальна виховна робота з цією категорією особового складу. Зокрема, під особистий підпис кожному було доведено можливі правові і організаційні наслідки порушення чинного законодавства, статутних правил взаємовідносин. Робота у військових частинах передбачала також проведення комплексу заходів щодо підготовки до прийняття молодого поповнення призову “Осінь-2011”. Це і визначення адміністрації пунктів

Збройних Сил України демонстрували свої знання Системи роботи керівного складу з питань зміцнення військової дисципліни. Така цілеспрямована робота з лейтенантами дозволяє командуванню бути впевненим, що в подальшому молоді командири підрозділів не допустять зниження рівня військової дисципліни серед підлеглих.

В роботі зі збереження життя та здоров'я військовослужбовців, зміцнення військової дисципліни важливе місце відведено громадським організаціям – Радам офіце-

впливу на поведінку військовослужбовців є постійне спілкування командирів з батьками, керівниками та викладачами навчальних закладів, де навчалися солдати та сержанти до призову. В ході тижня зміцнення військової дисципліни заступниками з виховної роботи було організовано написання листів, в яких розповідалося, як проходять службові строковики, стан їх особистої дисциплінованості. Зміст листів озвучили на загальних шікуваннях військових частин та підрозділів.

Анонімні опитування всіх категорій військовослужбовців на предмет наявності у військових колективах нестатутних взаємовідносин та інших причин, які негативно впливають на стан військової дисципліни і морально-психологічний стан у військових колективах, та тілесні огляди військовослужбовців строкової служби із залученням медичних працівників з метою виявлення тілесних ушкоджень та інших ознак застосування нестатутних взаємовідносин також періодично проводяться у частинах Повітряних Сил ЗС України. Включення цих заходів в план роботи тижня ще раз засвідчило важливість системності та неперервності роботи щодо зміцнення військової дисципліни у військових колективах.

– Заходи Тижня зміцнення військової дисципліни, – відмітив полковник Олег Грунтковський, – дозволили не тільки навчити й перевірити знання військовослужбовців у роботі зі збереження життя та здоров'я, а й не допустити жодного правопорушення і навіть грубого порушення військової дисципліни не тільки в підрозділах, задіяних при проведенні комплексу навчань “Адекватне реагування – 2011”, а й в інших військових частинах. Отже, мета заходу була досягнута.

Віктор Гедз.
“Крила України”.
Фото Олександра Олександровича.

Заступник командира авіаційної бригади з виховної роботи підполковник О.Служавий проводить бесіду з особовим складом.

прийому молодого поповнення, підготовка казарм, навчально-матеріальної бази.

Особливим пунктом в роботі командирів всіх рівнів стало проведення цільових індивідуальних бесід з офіцерами-випускниками ВВНЗ 2011 року щодо визначення їхньої військово-професійної спрямованості та мотивації у військовій службі. За участю молодих офіцерів пройшли інструктивно-методичні заняття з питань організації та проведення заходів розпорядку дня та контролю за особовим складом у вечірній час, у вихідні та святкові дні. В ході опитування щодо знання вимог Дисциплінарного статуту

рів, сержантів, сімей військовослужбовців та релігійних конфесій. У ході Тижня пройшли відкриті засідання Рад сержантів, на яких були заслухані та дані персональні оцінки командирам відділень, головним сержантам взводів, в підрозділах яких допущено зниження стану військової дисципліни, є випадки приниження гідності та травмування військовослужбовців. Товариська порада, осуда бездіяльності та протиправних дій вже давно стали дієвим засобом впливу на порушників. Досвід кращих підрозділів вчить, що вплив громадськості потрібно лише військовослужбовці.

Важливим елементом

ПАМ'ЯТАЙМО

У центрі “Поясу Слави”

22 вересня у всіх гарнізонах Збройних Сил України пройшли заходи щодо вшанування подвигу партизанів та підпільників часів Великої Вітчизняної війни з нагоди Дня партизанської слави. Не могли залишитися осторонь цього дня і воїни-ремонтники з окремого ремонтно-відновлювального батальйону 5-го Об'єднаного центру автотехнічного та електрогазового забезпечення логістики Повітряних Сил.

Адже ця частина, якою командує майор Андрій Щеглов, дислокується у селі Нерубайському Біляївського району Одещини – можна сказати, центрі партизанської слави Півдня України. Саме тут знаходяться відомі на весь світ катакомби, з яких у роки фашистської окупації радянські патріоти, партизани та підпільники Одещини, а також бійці полеглих під час героїчної оборони Одеси частин та ті, хто не змогли вийти з оточення, а згодом приєдналися до партизанів, вели нерівну боротьбу з німецько-румунськими окупантами. Зокрема, у Нерубайських катакомбах протягом 1941-42 років діяв парти-

занський загін із 70 чоловік під командуванням Героя Радянського Союзу Володимира Молодцова-Бадаєва.

Майже півстоліття тому тут було створено Музей партизанської слави, який сьогодні входить до туристичного маршруту “Пояс Слави”, що налічує 11 монументів та пам'яток періоду захисту Одеси від фашистів у 1941-1942 рр.

22 вересня на території Меморіального комплексу партизанської слави села Нерубайського було відзначено День партизанської слави, у чому активну участь взяли військовослужбовці дислокованої тут частини Повітряних Сил.

– На превеликий жаль, учасників Великої Вітчизняної війни серед нас залишилося дуже й дуже мало, – виступаючи перед ветеранами, сільською громадою та особовим складом частини, зауважив заступник командира окремого батальйону з виховної роботи майор Євген Чухраєв. – І сьогодні ми вшановуємо пам'ять усіх партизанів, усіх учасників війни в цілому, а найбільше – тих п'ятьох ветеранів, які зараз тут присутні. У вашій особі, дорогі наші, ми вшановуємо пам'ять усіх тих, хто не дожив до світлої Перемоги над фашизмом, а також тих, хто переміг, а потім протягом десятиліть

відбудовував країну, спочатку піднімаючи її з повоєнних руїн, а згодом виводячи на передові місця на світовій політичній та економічній арені. Слава партизанам, слава воїнам-визволителям, низький уклін вам!

Наприкінці урочистого мітингу перед ветеранами Великої Вітчизняної війни, одно-

сельцями та нинішніми захисниками Вітчизни виступили учні місцевої школи та запрошені гості. Після концерту ветерани спробували солдатської каші, яку із задоволенням приготували військовослужбовці батальйону.

Олексій Тригуб.
РМЦ МОУ м.Вінниця.

МОЛОДЕ
ПОПОВНЕННЯ

Осінній зорепад

В урочистій та хвилюючій обстановці в Харківському університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба відбувся випуск 41 молодого лейтенанта, які навчалися на льотному факультеті.

ПЕРЕПІДГОТОВКА
“Комплекс-1”
вкотре відкриває
двері перед
військовими

Днями у Вінниці відбулось урочисте відкриття чергового набору курсів перепідготовки військовослужбовців, які звільнені чи плануються до звільнення з військової служби, а також членів їх сімей. Перепідготовку військовослужбовців та членів їх сімей буде проведено за напрямом “менеджмент малого підприємництва”. Досвідчені викладачі та сучасна навчально-методична база Вінницького навчально-нарково-виробничого об'єднання “Комплекс-1” забезпечує отримання ґрунтовних знань та практичних навичок роботи. 83 % випускників з попередніх навчальних груп успішно працевлаштувались після перепідготовки.

Перенавчання військовослужбовців здійснюється Міжрегіональним центром соціальної адаптації звільнених військовослужбовців у рамках проекту, партнерами у якому є Міністерство оборони України, Координатор проекту ОБСЄ в Україні та Міжнародний благодійний фонд “ЄвроАзія”.

Всього в період з 27 по 30 вересня розпочали перенавчання 4 групи військовослужбовців чисельністю 100 осіб та 12 осіб членів сімей військовослужбовців у Вінниці, Гайсині, Озерному та Умані.

Випускникам видається свідоцтво про перепідготовку державного зразка та сертифікати Міністерства оборони України та ОБСЄ. Таким чином, упродовж 2,5 місяців за 350-годинною програмою перепідготовки ще 112 слухачів отримають знання та практичні навички, які значно підвищать їх конкурентоспроможність на сучасному ринку праці.

Всього протягом 2011 року за сприянням ОБСЄ перенавчання пройдуть більше 1050 військовослужбовців та членів їх сімей.

За 5 років в Міжрегіональному центрі соціальної адаптації звільнених військовослужбовців (м. Вінниця) пройшли перепідготовку 3055 осіб (2021 військовослужбовців, 146 членів сімей військовослужбовців та 888 інших осіб), в тому числі за сприяння ОБСЄ 1718 військовослужбовців.

Олексій Тригуб.
РМЦ МОУ м.Вінниця.

Протягом 4 років курсанти опанували спеціалізацію “Льотна експлуатація та бойове застосування літаків”, “Льотна експлуатація та бойове застосування вертольотів”, “Навігація та бойове застосування літальних апаратів”, а також “Бойове управління польотами авіації”.

На церемонії випуску, яка відбулася у приміщенні курсантського клубу вузу, були присутні голова Державної екзаменаційної комісії – головний штурман – начальник штурманської служби управління авіації Командування Повітряних Сил ЗС України генерал-

майор Сергій Кушнір, начальник Харківського університету Повітряних Сил генерал-лейтенант Віктор Ткаченко, представники місцевих органів самоврядування, духовенства, ветерани, а також батьки та близькі випускників.

Генерал-майор Сергій Кушнір привітав молодих офіцерів та побажав усього найкращого у подальшій військовій службі. Також він наголосив на тому, що був приємно вражений показниками, які продемонстрували цьогорічні випускники під час іспитів.

Так вже співпало, що цього дня своє 65-річчя відзначав й

начальник університету генерал-лейтенант Віктор Ткаченко, якого привітали випускники та увесь особовий склад вузу.

Цього року дипломами із відзнакою та золоті медалі здобули лейтенанти Володимир Кіляр та Олексій Василюк. Лейтенанти Микола Арацков, Ігор Бабікін та Ігор Коць отримали дипломи з відзнакою. Слід відзначити, що троє з випускників продовжать службу у морській авіації, решта були розподілені до строювих частин Повітряних Сил.

Право попрощатися з Бойовим Прапором університету було надано відміннику на-

вчання лейтенанту Володимир Кіляру.

Після основної частини ритуалу випуску представник духовенства благословив лейтенантів на ратну службу та окропив їх освяченою водою. Також для усіх присутніх виступив творчий танцювальний колектив “Форсаж” та військовий оркестр університету.

Завершилося свято урочистим проходженням та колективним фотографуванням з керівним складом навчального закладу.

Дмитро Чалий.
м. Харків.
Фото автора

ВИПУСК

І полетіли соколи до... Середньої Азії

У Харківському університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба відбувся випуск не лише українських льотчиків, а й 17-ти слухачів курсів перепідготовки з числа офіцерів-авіаторів Збройних сил Республіки Туркменістан. Протягом десяти місяців вони вдосконалювали в Україні свої знання, аби здобути дипломи за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр”.

льник університету генерал-лейтенант Віктор Ткаченко.

– Те, що два офіцери отримали дипломи з відзнакою, а решта показали під час державних іспитів ґрунтовні знання, говорить про велику старанність і зацікавленість на заняттях. Бажаю, щоб наш український досвід, який ви успішно перейняли, пішов тільки на користь вашій кар'єрі та послужив на благо всього туркменського народу, – зауважив генерал-майор Сергій Кушнір.

З українським генералом погодився і представник Посольства Туркменістану, додавши від себе декілька слів:

– Я сам навчався у стінах цього вузу в 1997-1999 роках.

Отож, висока фахова майстерність українських викладачів мені добре відома. Дякую всім тим, хто був причетний до підготовки офіцерів Туркменістану чи забезпечував їхнє перебування тут. Хочу зазначити, що на цьому співпраця між двома нашими народами у військовій сфері зовсім не завершується. Тому – до скорої зустрічі!

Після своєї промови офіційний представник Туркменістану вручив грамоти полковнику Юрію Кусаїну, підполковникам Вадиму Войтенку та Вадиму Чернову та ще декільком військовослужбовцям університету.

Дмитро Луганський.
м. Харків.
Фото автора.

Спеціальні дисципліни туркменським льотчикам та офіцерам бойового управління викладали фахівці льотного факультету. Основні ж практичні заняття проводилися на унікальному багатотиповому тренажерному комплексі вертольота типу Мі-8МТВ. У підсумку кожен зі слухачів записав на особистий рахунок по 10 годин віртуальних польотів.

В особливий для випускників університету день винуватців урочистостей привітали голова Державної екзаменаційної комісії – головний штурман – начальник штурманського управління авіації Командування Повітряних Сил генерал-майор Сергій Кушнір, військовий аташе при Посольстві Туркменістану в Україні майор Мурад Таїтмухамедов та нача-

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА

Рятівне коло для офіцерів запасу

Унікальну можливість здобути престижну у нашому суспільстві спеціальність отримали 43 колишні і діючі військовослужбовці Харківського та ще декількох гарнізонів, дислокованих на Слобожанщині. Нещодавно всі вони стали слухачами тримісячних курсів перепідготовки при Міжгалузевому інституті післядипломної освіти Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”.

До 14 грудня поточного року дві групи захисників Вітчизни опанують нові знання за 500-годинною програмою за такими напрямками, як “менеджмент підприємницької діяльності” та “комп'ютерні системи і мережі”. Навчання проводиться за довгостроковою Міжнародною програмою НАТО “Партнерство заради миру”. А фінансову сторону перепідготовки офіцерів запасу повністю взяла на себе уряди країн-членів Північноатлантичного альянсу – Нідерландів та Данії.

– Це вже восьмий набір з моменту запуску курсів за натовською програмою у НТУ “ХПІ” у 2009 році. Кандидатами для навчання можуть бути колишні військовослужбовці з базовою вищою освітою або ж ті, хто планує звільнитися найближчим часом, – пояснив начальник Центру Михайло Гіневський.

Серед тих, хто пройшов відбір і потрапив на курси, була й військовослужбовець зенітного ракетного полку Повітряного командування “Центр” прапорщик Олена Зубарева.

– До кінця року я попрощаюся з військовою службою. Звісно, я вже не молода, і у цивільному житті буде нелегко стати на ноги. Тому навчання, я сподіваюся, дасть мені можливість знайти престижну роботу, яка припаде до душі, – розповіла жінка.

А ось у офіцера з Харківського університету Повітряних Сил майора запасу Володимира Лементи трохи інші і на порядок амбіційніші плани:

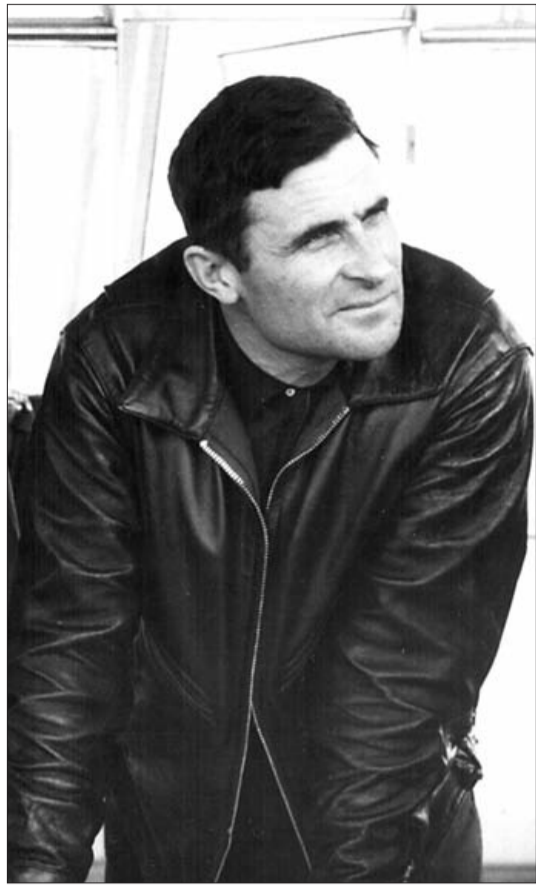
– Пішов третій рік, як я звільнився у запас. Вже є й досвід роботи на посаді менеджера на одному з великих промислових підприємств. Натомість, зростати далі

та обіймати посади, наприклад, заступника директора, мені з дипломом фахівця з протиповітряної оборони не дозволяють кадровики. Тому новий диплом та нові знання мені потрібні для крокування далі кар'єрними сходами, – поділився Володимир Лемент.

Наразі, на Слобожанщині триває робота щодо започаткування у Харківському університеті Повітряних Сил курсів мовної підготовки для військовослужбовців, звільнених з військової служби.

Дмитро Горбунов.
м. Харків.
Фото автора.

Закінчення. Початок в №38.

Саша Галуненко – бесспорно сильная личность, лидер, отличался такими уникально стремительными темпами роста профессионализма, каких я не припоминаю ни у кого другого. Вот и я с ним довольно быстро поменялся ролями. Когда он был вторым на “Руслане”, я занимался испытаниями Ан-32 (на высокогорных аэродромах, в Индии и обучении индийских лётчиков в Кировограде). А когда Галуненко стал командиром экипажа на “Руслане”, меня назначили к нему вторым. И вот в таком составе мы поднимали первый раз второй экземпляр опытного самолета Ан-124 “Руслан” №0103. Это была новая команда, и лидером был А.Галуненко.

Скажу больше: работа испытателя Галуненко мне так импонировала, что и я внёс свою лепту в его назначение на “Мрию”. Балабуев в неформальной доверительной обстановке обсуждал со мной вопрос выбора ведущего испытателя, заинтересовался моим мнением на этот счёт, рассматривал вариант моего назначения. Я же совершенно искренне тогда сказал Генеральному, что дорогу надо открывать молодым: Галуненко себя очень хорошо показал, пусть он и ведёт нашу “Мрию”. Потому что принципиальных отличий от “Руслана” там немного, Саша с этим уникальным самолётом справится, так как именно у него – исключительно стальные нервы. Лично я за всю свою немалую лётную биографию таких нервов ни у кого другого не встречал. Железо! В любой ситуации он вёл себя совершенно спокойно.

В первом полёте я сопровождал его на Ан-74, наблюдая за поведением этого уникального гиганта. Потом мы вместе летали на “Мрии”.

Я, как, наверное, и все члены нашего коллектива, с огромным интересом и напряжением наблюдал за тем, как Саша устанавливал рекорды на Ан-225. Скажу так: в огромной степени они состоялись именно благодаря Сашиним железным нервам. Рекорд по грузоподъёмности, который устанавливался в Гостомеле, выглядел предельно: взлетели они буквально с последних плит... У кого из лётчиков так же хватало бы силы духа и выдержки – я не представляю... Тот, кто понимает в этом деле, знает какой это риск... Да, этот рекордный полёт состоялся ровно день в день с той “чёрной американской пятницей”: 11 сентября 2001 года. Галуненко же поднимал в небо 5 50-тонных танков и установил в том полёте 124 рекорда.

К сожалению, сегодня лично я отмечаю кризис интереса к лётной профессии, проявившийся уже в национальном масштабе... Плюс – существует проблема методики обучения, доставшейся нам ещё с чкаловских времён. Исторический факт: когда Олег Константинович Антонов был лёт-

Как это было

нинградским студентом, Чкалов, уже уйдя на тот момент из армии, работал инструктором в аэроклубе. Году, наверное, в 1928, там, в Ленинграде они и познакомились. Узнав, что Валерий Чкалов катает на “Юнкерсе” пассажиров, заядлый планерист Антонов стал проситься на “воздушное крещение”. И инструктор пошёл на встречу настойчивому юноше, подняв его с собой в воздух. И уже там – в первом ознакомительном полёте Чкалов на время передал управление будущему выдающемуся конструктору самолётов, чтобы посмотреть “каков он на самом деле”. Техника пилотирования тогда, естественно, была другая, а соответствие лётчика лётной работе оценивалось исключительно по его способностям к пилотированию. По тому, насколько он ловко и умело управляет воздушным судном, обладает глазомером, пространственной ориентировкой, координацией движений и т.д.

Сейчас не только само общество преобразилось, изменилась суть подхода к пилотированию воздушного судна – в центре внимания оказалось то, как лётчик умеет принимать и перерабатывать информацию. Значит – пора менять и методики как профотбора претендентов на лётную работу, так и их профессионального обучения. Большинство из наработанного надо оставить, но значительно обогатить новыми подходами к обучению оперированию информацией. Знаменитый американский физик Джон Арчибалд Уиллер (автор понятия “чёрная дыра”) указывает на то, что именно информация – основа всей (и живой, и неживой) природы. Лично я с ним полностью согласен. Это же подтверждает и основная модель “экипаж-самолёт-среда” SHELL, которая является информационной. Её автор – известный лётчик-испытатель Эдварс, именем которого названа крупнейшая испытательная база США.

Глядя на успешность работы Александра Васильевича Галуненко, я могу так и сформулировать – он лучше других научился работать с информацией. Ведь фактически ему приходилось раз за разом идти в неизвестность. Здесь как раз на первый план выходит его умение накопить, понять и правильно оценить всю ту информацию, которой он владеет, систематизировать её и применить на практике. И лётные испытания можно представить как информационный обмен, в результате которого часть информации трансформировалась в практический результат. И ключевая фигура этого процесса – лётчик-испытатель с его интеллектом и другими необходимыми для переработки информации качествами. А качества эти требуют целенаправленного развития и формирования. Так просто из ниоткуда ничего не бывает. И Александр Васильевич, бесспорно, – яркое тому подтверждение. Он всего достигал своим трудом. Плюс, конечно, особые внешние факторы. Какие? Это и трудное детство, и отношение к жизни, и те кумиры, на которых он с детства ориентировался... Каждый человек сам прокладывает свою судьбу. И я очень рад тому, что сегодня идёт работа над созданием этой книги, которая поможет нашему юношеству в выборе жизненного пути, жизненных установок.

Я хорошо знаком с кировоградским лётным училищем, осуществляющем подготовку будущих пилотов. На этапе активизации работы нашего АНТК над Ан-32, я даже от “Руслана” отошёл – так много было там срочных и важных задач, более близких мне “по духу”. У меня на тот момент был соответствующий опыт. Так получилось ещё в конце 50-х, что наше Главное инженерное управление госкомитета по экономическим связям большую партию Ан-12 начало поставлять в Индию, а индийские лётчики, переучившись на этот тип самолёта, заявили, что в свои го-

ры на нём не полетят. Надо отметить, что горные аэродромы в Индии очень сложные, с превышениями от 3,5 до 4,5 километров. Вопрос значительно международного контракта оказался на грани срыва. Причём все высокие инстанции, принимавшие участие в переговорном процессе, сначала показывали пальцами друг на друга, а потом единодушно повернулись в сторону Антонова. Дескать, что это за неподходящий самолёт он подсовывает индусам? Мы же у себя в Гостомеле, ничего не подозревая, получаем задание выполнять крутые виражи с выпущенными закрылками. Крутим – вертим, считаем радиусы. Антонов меня вызывает: “Как результаты?” Говорю, что всё хорошо, всё получается. Тут он мне сообщает, что выбрал меня в качестве инструктора по высокогорным аэродромам, и мне предстоит лететь в Гималаи, чтобы летать там на Ан-12 и обучать специфичным полётам индийских лётчиков.

– Помилуйте! – говорю, – ни я, ни самолёт Ан-12 в горах не летали! Как же я буду людей обучать?

А Олег Константинович говорит: “Кто-то же должен быть первым. Ваша основная задача – доказать заявленные возможности самолёта Ан-12, рассчитанные нашими специалистами, т.е. доставить на самый трудный аэродром Лех 15 тонн груза. Вторая задача – передать свою методику полётов индийским лётчикам-инструкторам, которые по ней будут обучать свой лётный состав”.

Свою методику выполнения полётов на аэродроме Лех я разработал во время первого визита в Индию в феврале 1961 г. и, облетав её на поршневом “Локхиде” С-119, составил отчёт о возможности выполнения полётов на Ан-12 на этом аэродроме. Хотя даже лётчики-испытатели фирмы “Локхид” отказались летать на этом аэродроме на своём новом самолёте С-130 “Геркулес”, который тогда имел славу восходящей звезды. Руководитель нашей маленькой группы представил наш отчёт Главному ВВС Главному маршалу авиации К.С. Вершинину и получил его одобрение.

С 1 по 15 апреля 1961 года наш советско-индийский экипаж первую задачу выполнил. Последовательно наращивая вес груза в самолёте, мы довели его до 15 тонн и дважды подтвердили возможность применения Ан-12 на высокогорном аэродроме Лех (столица гималайского княжества Ладакх, центр округа в индийском штате Джамму и Кашмир). С тремя индийскими инструкторами я выполнил около 30 тренировочных полётов на этом аэродроме, развеяв всякие сомнения в его возможностях и недостижимости уровня С-130 “Геркулес”.

Через 15 лет в этих же районах Гималаев мне довелось участвовать в тандемной борьбе с канадцами и итальянцами в качестве ведущего лётчика-испытателя лёгкого военно-транспортного самолёта Ан-32. Тогда наш антоновец тоже одержал убедительную победу. Борьба длилась семь лет, и в 1982 году Ан-32 был запущен в серию. Мне, уже традиционно, досталось обучение пятнадцати первых индийских лётчиков-инструкторов. Местом лётного обучения было назначено Кировоградское лётное училище, где мы уже неоднократно бывали. В числе прочих там получали лётную специальность и дети работников КБ Антонова, а выпускники этого училища нередко пополняли ряды испытателей нашего предприятия.

Тогда я подружился с кировоградскими авиаторами, а потом, при каждом удобном случае стремился в гости к курсантам и их инструкторам, чтобы поделиться опытом, продемонстрировать антоновские новинки. И на Ан-74 прилетал. Будущие пилоты пришли в восторг, увидев в моём исполнении бочку на этом далеком не пилотажном самолёте. А даже у этой бочки была своя предыстория. Дело было так. Возле Брянска упал Ан-22 полка военно-транспортной авиации.

Первопричиной катастрофы была недооценка сложности и опасности назначенного режима полёта – большие, вплоть до полного отклонения рулей направления, которые были нужны прочнистам для их расчётов. Руководство этим экспериментом было предоставлено молодому инженеру-прочнику КБ Антонова, который тоже не представлял степени риска, не участвовал в полёте, в котором я такие режимы выполнял на опытном “Антее”. Свою убеждённость инженер передал экипажу, сказав, что “мы это делали и ничего не случилось”.

При очередном режиме полного отклонения рулей направления, самолёт потерял управление. Никто не успел понять, что произошло – меньше чем через минуту самолёт врезался в землю.

Предстояло найти причину катастрофы. Составили программу, меня назначили ведущим лётчиком-испытателем. Изучив досконально суть дела, я доложил руководству, что существует вероятность самолёту перевернуться на спину, а значит надо разработать маневр выхода в нормальный полёт. На основании собственного опыта и знаний я настаивал, что самым правильным будет добавить вращения и повернуть бочку. При этом потеря высоты небольшая, перегрузки пустяковые... А вот если выводить из переворота, то возникнет превышение допустимой скорости и перегрузки, а значит успешное завершение полёта не гарантируется. Начальник ЛИДБ возражал: “Да не будет никакого переворота на спину...” Но так утверждать нельзя, а если будет? Спорили по этому поводу усиленно. Я настаивал на том, что мне необходимо попробовать такую бочку на подобном самолёте чуть меньших размеров. Наиболее подходящим для этой цели был самолёт Ан-32. При этом я понял, что если буду раскрывать свои карты на методосовете, то оппоненты смогут представить всё это Антонову со своей точки зрения и убедить его запретить такую подготовку. Поэтому с начальством решил не спорить, а тихонько, в обычных полётах на Ан-32, подготовился и попросил ведущего инженера Ан-32 зафиксировать всё, что буду делать. В полёте так аккуратно выполнил первую бочку, что бортрадист, занятый своим постукиванием, даже не понял, что произошло. Только голову вскинул:

– А что такое?

– Да ничего, – говорю, – такого.

Стучи себе дальше...

А дальше (через год, когда всё уже было позади) – планшетка, на которой добросовестный инженер зафиксировал мою бочку, случайно попалась-таки на глаза тому начальнику ЛИДБ, о тренингах с которым я уже рассказывал. Крик, шум... Побежал к Антонову: “Вы посмотрите, что этот Курлин творит!!!” Меня вызвали на ковёр, а я и говорю:

– Я же по-человечески просил разрешить мне дать возможность подготовиться к крайне важной и нужной работе. Запретили... А жить мне хочется. Поэтому я вот так и поступил, чтобы подготовиться к действиям в возможной ситуации.

Олег Константинович только посмеялся над этой ситуацией, но строгий выговор мне всё-таки подписал. А потом уже, когда в Харькове Главному ВВС надо было показать Ан-74, Пётр Васильевич Балабуев вспомнил о моём самовольном эксперименте, вызвал и спросил: “А на 74-ом сможешь бочку крутануть?”. И я с радостью согласился. Потренировались и удивили не только Главкома, но и других зрителей демонстрацией таких вот не характерных для транспортного самолёта элементов полёта. И открыли новые возможности антоновских самолётов.

(От автора – здесь Александр Васильевич сознался, что в то время тоже не удержался и, летая на Ан-28, следуя примеру своего Учителя, так же тайно от руководства, но покрутил “курлинские” бочки).

Глава из книги “От мечты до “МРИИ”
Ольги Кушир, помощника ректора
ГЛАУ, кандидата педагогических наук,
старшего преподавателя кафедры соци-
ально-гуманитарных наук и профес-
сиональной педагогики.
Подготовил к печати В.Алексеев.

26 вересня 2011 року своє 55-річчя відзначив відомий вчений та талановитий організатор – начальник Державного науково-дослідного інституту авіації, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, заслужений діяч науки та техніки України, доктор технічних наук, професор генерал-майор Олександр Харченко.

Сама доля пов'язала його з авіацією: він народився в сім'ї військового і з дитячих років відчув специфічну атмосферу авіаційних гарнізонів, наповнену напруженою роботою і, водночас, неповторною романтикою. Тому коли прийшов час обирати майбутню професію, юнак свідомо зупинився на рішенні стати військовим авіатором і за прикладом старшого брата обрати навчання в одному із найпрестижніших вищих військових навчальних закладів Радянського Союзу – Київському вищому військовому авіаційному інженерному училищі (КВВАІУ).

Ще курсантом Олександр Харченко визначив та опанував наукову проблематику, яка до сьогодні є однією з найактуальніших для військової авіації. Прагнення розширити можливості людини в авіаційній системі, забезпечити її органічну взаємодію зі складними пристроями, яка гарантує високу ефективність та безпеку, потребувало нового погляду на існуючі методи побудови людини-машинних систем.

Фундаментальна підготовка, блискучі результати досліджень у рамках програми радянського повітряно-космічного комплексу "Енергія – Буран", видатні здібності науковця гарантували подальшу успішну кар'єру Олександра Володимировича як педагога та академічного вченого. Але він обрав інший, як визначились з часом, найбільш складний шлях.

Проблеми становлення військової авіації молодій українській державі потребували створення спеціалізованої науково-дослідної установи, яка була б здатна здійснювати науково-технічне супроводження експлуатації, ремонту, розробки та модернізації авіаційної техніки Збройних Сил України. Такими були об'єктивні передумови організації Наукового центру Військово-Повітряних Сил. Необхідність пошуку нових нестандартних творчих рішень

стала для Олександра Володимировича тим професійним викликом, який він прийняв у 1995 році, очоливши Науковий центр у складі Київського інституту Військово-Повітряних Сил.

Завдяки його зусиллям Центр став самостійним науковим закладом, який інтегрував колектив високопрофесійних дослідників у галузі військової авіації.

Крок за кроком зміцнювалась українська держава та її Збройні Сили, разом з ними розвивався молодий науковий заклад – форпост української військової авіаційної науки.

Під керівництвом Олександра Харченка Науковий центр завоював безсумнівний авторитет у Військово-Повітряних Силах Збройних Сил України, налагодив плідну співпрацю з авіаційними підприємствами Міністерства оборони України та більш ніж 30 профільними підприємствами промисловості і науково-дослідними установами. Наукові розробки, які він започаткував, стали основою більш ніж 80 кандидатських та докторських дисертацій, 5 монографій та більш ніж 500 нау-

Тернистим шляхом до зірок

ково-дослідних робіт. Логічним підсумком цієї величезної праці стало присвоєння в 2003 році професору О. Харченку почесного звання "Заслужений діяч науки і техніки України".

Олександр Володимирович стійко і послідовно відстоює ідею тісної кооперації та інтеграції військової прикладної авіаційної науки з наукою академічною як запоруку ефективного наукового супроводження функціонування Повітряних Сил Збройних Сил України на сучасному етапі. Його ініціатива була підтримана Урядом України, в результаті чого Науковий центр Військово-Повітряних Сил реформовано в Державний науково-дослідний інститут авіації (ДНДІА). Це не було простою зміною назви – на інститут покладено завдання проведення єдиної державної політики з питань науково-технічного супроводження розробки, модернізації, експлуатації, ремонту, робіт із забезпечення продовження призначених показників військової та цивільної авіаційної техніки, із забезпечення безпеки польотів, підготовки і перепідготовки авіаційних фахівців.

На сьогодні ДНДІА – це авторитетна міжгалузева науково-дослідна установа, результати наукових досліджень якої використовуються в 23 країнах світу. Завдяки ДНДІА в Україні створена та нормативно врегульована власна система підтримання справності озброєння та військової авіаційної техніки.

Зараз прийнято оцінювати діяльність організацій та їх керівників за досягнутим економічним ефектом. Необхідно відмітити, що ефект тільки від проведених інститутом заходів щодо продовження призначених показників авіаційної техніки Повітряних Сил Збройних Сил України складає близько 1,5 мільярда гривень.

Наукові дослідження інституту отримали високе державне визнання, а за

цикл робіт зі створення та запровадження в практику інформаційно-діагностичних технологій у процесах виготовлення, технічного обслуговування та ремонту авіаційної техніки у 2005 році О. Харченку присуджено Державну премію України в галузі науки і техніки.

Сьогодні коло наукових інтересів Олександра Володимировича – це вирішення актуальних завдань, які потребують фундаментальних досліджень в інтересах вітчизняної авіації: участь у програмі створення військово-транспортного літака Ан-70, програми модернізації бойової авіаційної техніки, дослідження проблематики оснащення Збройних Сил України сучасними безпілотними авіаційними комплексами, розробка перспективних тренажерів та багато інших.

Велике значення Олександр Володимирович приділяє і майбутньому української військової авіації, її довгостроковим перспективам. Вони, безперечно, пов'язані з модернізацією парку техніки, його переозброєнням і оновленням складу. А пріоритетні завдання ДНДІА в цьому контексті пов'язані з реалізацією інноваційно-орієнтованої технології проведення наукових досліджень, спрямованої на створення конкурентоспроможних об'єктів інтелектуальної власності, а також продовження роботи з подальшої інтеграції академічної, вузівської та відомчої науки.

Досягнення таких вагомих результатів і прийняття таких амбітних планів було б неможливими без виняткових якостей особистості Олександра Володимировича. Він приречений оптиміст, непереморний трудоголик, який додає максимум зусиль для досягнення поставленої мети. При цьому має яскравий талант переконання, який дозволяє йому завойовувати прихильність, мобілізувати різних за освітою, віком, досвідом людей на досягнення високої мети, практично реалізуючи відоме послання Конфуція "крізь терня до зірок".

У давні часи пандемії та епідемії різного походження нещадно косили населення Землі. В епоху середньовіччя, наприклад, то – від чуми, то – від так званої чорної смерті, то – від холери, то – від віспи, то – від, здавалося б, звичайного грипу (пам'ятаєте іспанку початку двадцятого століття, яка викосила близько 50 мільйонів чоловік?) вмирили мільйони людей. Найбільша пандемія коштувала планеті Земля ста мільйонів життів. Вмирили міста й села, цілі агломерації та краї. На щастя, у наші дні більшість із цих хвороб медицина навчилася приборкувати. Для цього в Україні функціонує державна санітарно-епідеміологічна служба. Є вона й у Збройних Силах. У регіонах дислокуються регіональні санітарно-епідеміологічні загони, а їм, у свою чергу, підпорядковуються територіальні санепідеміологічні лабораторії. І ось на початку жовтня, в канун професійного свята вітчизняних епідеміологів, що відзначається щороку в другу неділю жовтня, ми розповімо нашим читачам про начальника одного з найкращих санітарно-епідеміологічних загонів української армії – досвідченого лікаря-епідеміолога полковника медичної служби Петра Дичука. До речі, за тиждень до професійного свята він відзначив і свято особисте – 50-річний ювілей.

Головний ворог епідемій

Як серед військових, так і у середовищі лікарів спадковість професії є гарною традицією. Діти йдуть у доросле життя по стопах батьків, а буває, професія наслідується ще з діда-прадіда. Таким людям служиться й працюється дещо легше, адже змалку вони, як то кажуть, варяться в одному котлі з майбутніми вчителями й колегами, мають певне розуміння про майбутнє життя. Складніше тим, хто й поняття ніколи не мав про те, чим доведеться займатися усе життя. І тим більше шануються "люди від сохи", які обрали незвичну для своєї родини професію та досягли великих успіхів у кар'єрі. Наприклад, взяти службовий шлях нинішнього ювіляра. Полковник медичної служби Петро Дичук – син колгоспного шофера та кравчині, а, мало того, що пішов у медицину, так і висот досяг яких, вже через 18 років після закінчення навчання очоливши санітарно-епідеміологічний загін!..

Петро Дичук народився та виріс у Вінничині, у селі Павлівка Калинівського району. У медицину він пішов рано: вже після закінчення 8-го класу став студентом Вінницького медичного училища імені Д.К.Заболотного. В 1980 році випускник медучилища був призваний до лав Збройних Сил СРСР та на два роки потрапив за кордон, у Центральну групу військ, що знаходилася у Чехословаччині. Ну а звільнившись у запас, вчорашній солдат вирішив продовжити навчання й вступив до Вінницького медичного інституту імені М.І.Пирогова. Чотири роки навчання у Вінниці і – до Куйбишева, продовжувати навчання на військово-медичному факультеті тамтешнього медінституту.

Першим офіцерським місцем служби для Петра Івановича став Московський військовий округ. П'ять років офіцер медичної служби Дичук служив у славетній Кантемирівській танкової дивізії – спочатку лікарем медичного пункту танкового полку, а згодом – старшим лікарем-фахівцем санітарно-епідеміологічної лабораторії танкової дивізії у Нарофомінську. На той час Україна вже здобула Незалеж-

ність, і капітан медичної служби Збройних сил Російської Федерації Петро Дичук написав рапорт про переведення до Збройних Сил України. Для нього цей процес тривав довго, і лише у травні 1993 року офіцер приїхав до України. Служив лікарем-фахівцем санітарно-епідеміологічної лабораторії ракетної дивізії у Первомайську, а після її розформування у 1994 році отримав посаду начальника медичної служби армійського вузла зв'язу, що дислокувався у селі Гуцинци Калинівського району Вінницької області – майже біля батьківської оселі!

З жовтня 1995 року, ось уже рівно 16 років, офіцер медичної служби служить у Вінниці, в 740-му санітарно-епідеміологічному загоні. 12 років Петро Іванович був заступником начальника загону – начальником епідеміологічного відділення, і ось на початку 2007 року очолив загін, ставши командиром окремої військової частини. За ці роки загін із територіального став регіональним, йому підпорядкували санітарно-епідеміологічний загін у Житомирі та санітарно-епідеміологічну лабораторію в Новоград-Волинському, а посада начальника загону тепер звучить так: начальник 740-го регіонального санітарно-епідеміологічного загону – головний державний санітарний лікар регіону. В зоні відповідальності загону – Вінницька, Житомирська, Хмельницька та Черкаська області. Саме у військових частинах та установах, що дислокуються у цих областях, військові епідеміологи, бактеріологи та гігієністи працюють на випередження можливих спалахів інфекційних захворювань та борються за чистоту. Борються небезрезультатно, адже найкращим показником роботи епідеміологів є відсутність епідемій. Борються під проводом свого "вождя", як самі військовослужбовці та працівники Збройних Сил загону поважно називають свого командира частини.

Склалося й сімейне життя ювіляра. Сьогодні його син, капітан Державної прикордонної служби України Сергій Дичук, прохо-

дить службу на Житомирщині, в Овручі, а донька, Ганна Дичук, щойно закінчила Києво-Могилянську академію, здобувши фах еколога. До речі, їхня мати й кохана дружина Петра Івановича, Катерина Павлівна, є колегою чоловіка. Вона – лікар-терапевт Калинівської районної лікарні.

Неодноразово загін під командуванням лікаря вищої категорії полковника медичної служби Петра Дичука (до речі, це військове звання Петро Іванович отримав достроково, що в наш час – велика рідкість! Можна лише уявити собі рівень професіоналізму цієї людини та рівень довіри йому з боку вищого командування!) брав участь у широкомасштабних навчаннях із розгортанням загону спільно з мобільним госпіталем ВМКЦ ЦР у польових умовах, на аеродромі Гавришівка. Неодноразово за досягнуті успіхи у справі санітарно-епідеміологічного забезпечення військ регіону офіцер заохочувався вищим командуванням, нагороджувався відзнаками Міністерства оборони України. Що ж, ювілей є, із чим зустрічати. Ювіляр сповнений енергії, і служити як здоров'я, так і вік дозволяють ще не один рік. Тим більше – із таким колективом! Та з такими підлеглими можна і у вогонь, і у воду!..

**Олексій Тригуб.
Фото автора.**

Початок у №№ 27-38.

Уверенной поступью

Оборудование вертолета радиолокационным ответчиком с датчиком высоты позволяет выполнять полеты по международным воздушным линиям (МВЛ).

На Конотопском авиаремонтном заводе «АВИАКОН» осуществляется выполнение динамической балансировки несущего и рулевого винтов. Это позволяет существенно (в 4-5 раз) снизить динамические вибрационные нагрузки, действующие на элементы конструкции фюзеляжа и трансмиссии, по сравнению со стандартными регулировками несоосности несущего винта и создает комфортные условия полета для экипажа и пассажиров.

При выполнении модернизации вертолет может оснащаться аварийным радиомаяком, обеспечивающим выдачу в эфир сигнала бедствия на частотах 121,5 МГц, 243 МГц и 406,028 МГц с указанием кода воздушного судна, потерпевшего катастрофу. Включение радиомаяка в работу осуществляется как автоматически, так и вручную.

Важнейшим фактором повышения надежности вертолетов и их эксплуатационных характеристик является оснащение ЛА украинскими двигателями ТВЗ-117ВМА-СБМ1В разработки ОАО «Мотор Сич». Это позволяет значительно расширить диапазон эксплуатационных параметров вертолетов с данными двигателями, особенно в условиях высокогорья и высоких (низких) температур окружающей среды.

СТРОИМ УКРАИНСКИЙ ВЕРТОЛЕТ

Одним из первых проектов АВИАКОНа в независимой Украине было участие завода в программе создания украинского вертолета. Как только в Конотопе стало известно о том, что в Украине планируется создание собственного вертолета, от имени коллектива было направлено соответствующее предложение первому Президенту Украины Л. Кравчуку. Вскоре в Распоряжении Президента о развитии авиационной промышленности появилась строка о создании отечественных вертолетов. Совместно с Южмашем, которым руководил тогда будущий Президент нашей страны Л. Кучма, Закарпатским вертолетным производственным объединением и российским МВЗ им. М.Л. Миля было построено несколько фюзеляжей вертолета Ми-34. Изготовление одного из них профинансировал Конотопский АРЗ, и тот был доставлен из Закарпатья в Конотоп для дальнейшей сборки. От различных ведомств АВИАКОН получил подтверждение заказов на 30 вертолетов, однако реального финансирования не произошло, и к 1995 году работы по многоцелевому легкому вертолету были прекращены.

Однако не были забыты. Заводом проводились инициати-

вные переговоры о лицензионной сборке вертолетов типа Ми-17, достоинства и востребованность которых знает весь мир. Рассматривались и другие проекты.

Во время пребывания в Польше А.Н. Енин посетил авиационный завод WSK-PZL-Swidnik в городе Свидник (окрестности Люблина) и ознакомился с его историей и нынешней продукцией. Так как разговоры об «украинском вертолете», даже без обещания государственного финансирования, не прекращались, был интересен путь, который прошли поляки на пути к созданию собственного национального вертолета, который сейчас покупают не только ВВС, ВМФ и полиция Польши, но и десятки стран всего мира.

С начала 60-х это предприятие выпускало по лицензии советские вертолеты Ми-2. В конце 70-х годов тут был создан вертолет собственной конструкции W-3, многие узлы и агрегаты которого заимствованы у Ми-2. При разработке вертолета предусматривалась возможность использования его как в гражданском варианте для перевозки грузов и пассажиров (в том числе и больных), так и в качестве многоцелевого военного вертолета, предназначенного для огневой поддержки сухопутных войск, ведения разведки и наблюдения, борьбы с вертолетами и низколетящими самолетами противника и для десантирования войск.

Первый полет опытного образца состоялся 16 ноября 1979 года, а серийное производство начато в 1985 году.

Основные технические данные PZL Swidnik W-3 – крейсерская скорость – 238 км/ч, дальность полета – 745 км, полезная нагрузка 2100 кг, или 12 пассажиров.

Вертолет выпускается в следующих модификациях:

W-3A «Сокол» – основная серийная модификация. Разработаны пассажирский/грузовой и санитарный варианты этой модификации. Цельнометаллический фюзеляж разделен на кабину экипажа и грузовую кабину. При использовании вертолета в пассажирском варианте в кабине могут быть установлены кресла для 12 пассажиров. В кабине могут быть размещены также четыре носилочных больных и один сопровождающий их медработник. В грузовом варианте вертолет может перевозить до 2100 кг груза.

W-3A «Сокол» – боевой вертолет со сравнительно высокой боевой эффективностью и живучестью, сочетающейся с низкой стоимостью.

W-3B «Гусар» – дальнейшее развитие вертолета «Сокол» с радиоэлектронным оборудованием фирмы Keytron (ЮАР) и такое же вооружение, как на вертолете W-3 «Сокол». Впервые демонстрировался на авиационной выставке в Йоханнесбурге в 1994 году.

W-3PM «Анаконда» – верто-

Директор АВИАКОНа А.Н. Енин и председатель Совета директоров ОАО «Мотор Сич» В.А. Богуслаев наблюдают за рекордным полетом вертолета Ми-24, оснащенного двигателем ТВЗ-117ВМА-СБМ1В.

лет для проведения поисково-спасательных работ на суше и на море днем и ночью в сложных метеословиях на высотах до 6000 м.

W-3U «Саламандра» – боевой и многоцелевой вертолет с разнообразным подвесным вооружением.

Вертолет приблизительно с такими же ТТХ и назначением предполагалось строить и на Украине. «А почему бы не пойти по польскому пути, не придумывать колесо? – спросил у своих коллег Алексей Николаевич по возвращении в Конотоп». Собрались, обсудили. Проект был заманчивым. Во время следующей поездки в Свидник А. Енина сопровождал один из потенциальных покупателей – начальник авиации Погранвойск Украины. Вот как Алексей Николаевич рассказывает об облете вертолета украинским представителем: «первое впечатление гость получил от полета в кресле второго пилота. Он немного растерялся, когда польский летчик-испытатель после приземления предложил поменяться местами. Но уверенный тон и спокойствие поляка немного его подбодрили. Минута, и наш пилот впервые поднял в небо польский вертолет. Было видно, как он не очень уверенно выполнил несколько маневров, а потом вертолет скрылся с глаз. Польский летчик-испытатель рассказывал, как в дальнейшем четко и грамотно выполнял украинский пилот, впервые севший за штурвал «Сокола», развороты, горки, маневры, которые обычно совершают экипажи пограничников при преследовании нарушителя госграницы. А так как полет происходил около польско-украинской границы, только с польской ее стороны и местность была очень подходящей для испытаний вертолета, проверку вертолет выдержал. Маневренность и управляемость польского вертолета оценил и главный пограничный летчик Украины. Он высказался однозначно: «Лучше для пограничников ничего быть не может». 28-29 мая 2001 года в Коно-

топе прошло совещание представителей польского и украинского заводов и командования авиацией Пограничных войск Украины. К тому времени уже была определена потребность Погранвойск – 8 вертолетов. В совместном протоколе, подписанном всеми участниками совещания, было определено, что «по своим летно-техническим характеристикам вертолет W-3A «Сокол» соответствует требованиям авиации ПВ Украины. Стороны пришли к заключению о высокой экономичности вертолета W-3A «Сокол» в эксплуатации и о возможности окончательной сборки вертолетов W-3A «Сокол» на ГП «АВИАКОН». Также было решено, что ГП «АВИАКОН» приобретает комплектующие изделия и комплектует вертолет на сборку, выполняет монтаж агрегатов планера, трубопроводов, шлангов и электрожгутов, управления вертолетом, топливную, гидро- и масляную системы, проверяет работоспособность его систем, выполняет внутреннюю и наружную покраску. С целью удешевления стоимости вертолета предполагалось, что шланги, рукава и трубопроводы различных систем вертолета, остекление кабин, тросовую проводку и некоторые другие детали будут изготавливаться на Конотопском авиаремонтном заводе. Также предполагалась максимальная замена импортных узлов и агрегатов на производимые в Украине аналогичного назначения. Так как W-3A «Сокол» заинтересовал и представителей авиации МЧС Украины, предполагалось, что пограничные «Соколы» станут только первыми ласточками украинского вертолетостроения. На авиасалоне МАКС-2005 о возможной закупке вертолетов «Сокол», собранных в Конотопе, говорили представители Правительства Москвы. Тем более, что цена такого вертолета при сборке его на АВИАКОНе за счет комплектации украинскими и российскими составляющими ожидалась на 10-15% меньше, чем при поставке из Польши. Но...

И на этот раз в бюджете денег на украинский вертолет не нашлось. Возможно, еще не наступило его время.

Спустя несколько лет, в 2009 году, МЧС Украины приобрело у фирмы Eurocopter два вертолета EC145 за \$20 млн. с приблизительно такими же ТТХ, как и у «Сокола». Очередное техническое обслуживание этих вертолетов специалистами фирмы-производителя выполняли в цехах Конотопского АРЗ.

В конце 2010 года Отдельная авиационная эскадрилья Южного регионального управления Государственной погранслужбы закупила у Diamond Aircraft Industries GmbH, N.A. (Австрия) три специализированных самолета DA-42 M-NG для патрулирования госграницы за 95 млн. грн. (приблизительно \$ 12 млн.) бюджетных денег.

В конце мая 2011 года СМИ сообщили, что Министерство обороны Филиппин заключило с польской компанией PZL Swidnik контракт на поставку восьми многоцелевых вертолетов W-3A Sokol. Сумма сделки составила \$ 64,5 миллиона.

В 2011 году Правительство Украины вернулось к проекту создания украинского вертолета. АВИАКОНу по-прежнему отводят в нем одно из ведущих мест. Но только будущее покажет, насколько реальны эти планы чиновников. Ведь к мнению специалистов-практиков до сих пор не прислушиваются.

80 ЛЕТ – ЭТО ОПЫТ И ЗРЕЛОСТЬ, 20 – УВЕРЕННОСТЬ И НАПОР

К своему 80-летию юбилею Конотопский авиаремонтный завод «АВИАКОН» подходит уверенной поступью полных жизненных сил. У коллектива предприятия огромное количество планов на будущее, которые предстоит предвзвешивать в жизнь как в ближайшем будущем, так и в отдаленной перспективе.

Заглядывая в будущее, директор предприятия Алексей Николаевич Енин убежден, что впереди еще есть вершины,

которые необходимо покорять.

Модернизированный украинский вертолет Ми-24 уже готов к испытаниям, а подготовка такого же Ми-8 – в самом разгаре. Над ее осуществлением работает пока что только коллектив бюро перспективных разработок. После проведения государственных испытаний и принятия вертолетов на вооружение авиации Сухопутных войск Вооруженных Сил Украины уже весь коллектив АВИАКОНа будет выполнять задачи повышения боевой мощи армейской авиации Украины.

Все так же актуальны планы сотрудничества Государственного предприятия Конотопский авиаремонтный завод АВИАКОН и ООО “МоторСич”. Окрыленные успехом после успешного опробования нового запорожского двигателя ТВЗ-117ВМА-СБМ1В в качестве основной силовой установки вертолетов Ми-24 Ми-8Т и их модификаций, партнеры решили поднять в небо и улучшить летные характеристики одного из первых Ми-8 – модификации Ми-8Т. Летом 2011 года начались летные испытания капитально отремонтированного на АВИАКОНе Ми-8Т с дефорсированными двигателями ТВЗ-117ВМА-СБМ4Е. Обновленные вертолеты смогут намного увереннее летать в местностях с жарким климатом и в горах – там, где вертолеты марки Ми имеют неоспоримое преимущество перед конкурентами. Учитывая, что только в Украине больше ста Ми-8Т стоят на приколе, а в мире таких вертолетов – не одна сотня, в случае успеха можно быть уверенным: работы Конотопским авиаремонтникам и их партнерам – запорожским моторостроителям предстоит на многие годы.

Уже подписаны десятки контрактов с давними партнерами Конотопского АРЗ в странах Юго-Восточной Азии, Африки, Европы, Латинской Америки, по которым вот-вот начнется или уже началась работа. Также АВИАКОН участвует в нескольких тендерах на проведение ремонта и модернизации различных вертолетов. Преимущество перед конкурентами у него есть – это подтвержденное в десятках стран мира высокое качество работы и четкость выполнения договорных обязательств. Так что есть надежда на победу и будущие заказы.

Несколько лет тому назад конотопчане приступили к сборке планеров легкомоторных самолетов по контракту с известной чешской фирмой EWEKTOR AEROTECHNIK. Самолеты этой фирмы, такие как UltraLight, EuroSport, VUT 100 Cobra и другие, летают во всем мире, это известный бренд. И вот EWEKTOR AEROTECHNIK и АВИАКОН – партнеры. В Конотопе идет работа по изготовлению планеров самолетов SportStar. Такой прорыв АВИАКОНа уже не только на вертолётостроительный рынок, говорит о высочайшей квалификации его персонала и, безусловно, о прекрасном менеджменте и талантливой работе руководства.

Предыдущие двадцать лет показали, как авиаконотопчане умеют завоевывать клиентов во всем мире. Но на этом не стоит останавливаться. Современный быстроразвивающийся мир предостерегает: остановишься на миг, отстанешь на годы. Торговая марка АВИАКОН среди специалистов ассоциируется со словами надежный партнер и высокое качество работы. Необходимо это звание оправдывать, достигая все больших вершин.

Виктор Гедз.
“Крила України”.

70 років на сторожі Вітчизни

26 вересня Севастопольській бригаді тактичної авіації Повітряних Сил Збройних Сил України, що у Криму, виповнилося 70 років.

Вона веде свою історію від 62-го змішаного авіаційного полку особливого призначення, який був сформований 70 років тому, 26 вересня 1941 року, за наказом Народного комісара Оборони у станції Симонівка поблизу міста Єйська Краснодарського краю.

До бойового складу полку тоді входило 12 літаків МіГ-3, 11 літаків ЛаГГ-3 та 11 – Пе-2. У полку проходили службу 56 льотчиків та 134 особи технічного персоналу.

Вже через два дні після сформування полк перебазувався до Криму та увійшов до складу Військово-Повітряних Сил Чорноморського флоту. Він вів повітряну розвідку противника та брав участь у боях в районі Армянська, Херсона, Запоріжжя. У першому ж бойовому вильоті було відкрито рахунок збитих фашистських літаків. Льотчики старший лейтенант Денисов та лейтенант Шилкін збили по одному Ме-109.

Тільки за період з 29 вересня по 21 грудня 1941 року полк виконав 855 бойових вильотів та провів 51 груповий бій. У цих боях було збито 16 та знищено на землі 26 літаків противника, понад 35 танків, 45 автомашин, 27 гармат та велику кількість живої сили противника. При цьому полк втратив 40% літаків та чверть особового складу.

З перших боїв льотчики 62-го змішаного авіаційного полку особливого призначення демонстрували приклади відваги та героїзму. Коли було підбито літак старшого лейтенанта Крамчаткіна, він спрямував палаючу машину

як за Новоросійськ та Туапсе.

У період з 10 лютого по 30 березня 1945 року 20 літаків полку успішно виконували завдання із прикриття з повітря роботи Ялтинської конференції 3-х держав (США, Великої Британії та СРСР).

День Перемоги особовий склад полку зустрів на аеродромі Мис Хако. За роки війни льотчики виконали майже 11 тисяч бойових вильотів, збивши у повітряних боях понад 100 літаків противника. Штурмовими та бомбовими ударами було знищено 26 фашистських літаків на аеродромах, потоплено 2 підводних човна, 3 катери, знищено понад 300 автомашин, 36 та-

нків, вбито майже 5 тисяч солдат та офіцерів ворога.

За мужність та героїзм у роки Великої Вітчизняної війни під час оборони Севастополя, удостоєно звання Героя Радянського Союзу, а десятки –

на зенітну батарею ворога. У той же день екіпажі літаків капітана Пучкіна та батальйонного комісара Торбінова також направили свої пошкоджені літаки на автоколони фашистів.

У травні 1942 року ворог захопив Крим, але оборона Севастополя все ще тривала. Наказом командувача Чорноморського флоту зі складу полку була виділена одна ескадрилья літаків Як-1 для його захисту. За 15 днів ескадрилья, що базувалася на аеродромі поблизу Херсонського маяка, здійснила 61 виліт, провела 28 повітряних боїв з переважаючими силами ворога та збила 8 літаків.

Після закінчення оборони Севастополя 62-й змішаний авіаційний полк особливого призначення брав участь у бо-

Сил України, враховуючи бойові заслуги, мужність і героїзм особового складу у ході Великої Вітчизняної війни під час оборони Севастополя, указом Президента України було присвоєно почесне найменування “Севастопольський”.

З 1996 року полк почав переозброєння на літак МіГ-29.

З 1 липня 1998 року 62-й Севастопольський винищувальний авіаційний полк реорганізовано у Севастопольську авіаційну бригаду. З 2002 року частина повністю переозброєна на літаки МіГ-29. А 27 грудня 2007 року була реорганізована в Севастопольську бригаду тактичної авіації.

Сьогодні Севастопольсь-

кою бригадою тактичної авіації Повітряних Сил Збройних Сил України командує льотчик 1-го класу полковник Олексій Марченко. Бригада виконує завдання щодо несення бойового чергування з протиповітряної оборони повітряних рубежів держави та важливих державних об'єктів.

Враховуючи те, що цими днями особовий склад бригади брав участь у дослідницькому навчанні Збройних Сил України “Адекватне реагування – 2011”, святковій заході з нагоди 70-річчя формування військової частини відбулися 24 вересня.

Для привітання льотчиків з ювілеєм на свято прибув Командувач Повітряних Сил Збройних Сил України генерал-полковник Сергій Онищенко. Також на урочистостях були присутні представники органів місцевого самоврядування, керівники шефських організацій, ветерани військової частини.

Під час виступу Командувач Повітряних Сил ЗС України генерал-полковник Сергій Онищенко привітав особовий склад бригади зі святом, побажав усім щастя, добра, миру. Також він зауважив, що особовий склад з честю продовжує справу попередників.

Всі гості вітали льотчиків зі святом, бажали здоров'я та благополуччя, оптимізму, наснаги та вагомих успіхів у зміцненні обороноздатності нашої країни.

Для гостей у військової частини організували потужну культурну програму. Перед присутніми виступили дитячі художні колективи місцевого будинку культури разом з військовослужбовцями частини. Також на розгляд гостей було виставлено близько 370 моделей літаків та гелікоптерів у масштабі 1:72 періоду від Першої світової війни до сучасності як вітчизняних виробників, так і інших країн.

У свою чергу, конструктори аеромодельного клубу продемонстрували свою майстерність у керуванні радіокерованими моделями лі-

таків, які виготовили своїми руками.

Для всіх присутніх було проведено статичний показ бойової техніки. Кожен міг у безпосередній близькості оглянути бойовий літак МіГ-29 і посидіти у кабіні літака.

Володимир Бова.
Сергій Балановський.

ПОЗИЦІЯ

Военные расходы – высший приоритет

Президент РФ Дмитрий Медведев заявил, что расходы России на оборону и безопасность останутся “очень высокими”, а несогласные с этим госслужащие должны искать себе другую работу. Об этом сообщает “Интерфакс”.

По словам президента, “расходы на оборону, на новое вооружение, на денежное довольствие для военнослужащих, на их нормальный быт, на их квартиры будут высшим приоритетом деятельности государства”. “Иного быть не может. А кто с этим не согласен, пусть работает в другом месте. Это императив”, – заявил президент.

“Мы не можем обойтись без расходов на оборону. Причем расходов, достойных Российской Федерации. Не какой-то там ‘банановой республики’, а именно Российской Федерации – очень крупной страны, постоянного члена Совета безопасности ООН, обладающей ядерным оружием”, – пояснил глава государства.

26 сентября Медведев отправил в отставку министра финансов Алексея Кудрина, который накануне публично заявил о своих разногласиях с президентом, главным из которых были высокие бюджетные расходы на оборону. “Если вы не согласны с курсом президента, который проводит правительство, у вас один выход... И вы знаете, какой. Подать в отставку”, – обратился Медведев к Кудрину на совещании в Димитровграде.

Пресс-секретарь президента Наталья Тимакова сообщила, что Кудрин был отправлен в отставку по представлению главы правительства Владимира Путина, как того требует конституционная норма. Пресс-секретарь премьера Дмитрий Песков никак не прокомментировал это представление и не уточнил, о чем именно говорилось в документе.

ПРИОРИТЕТИ

Польша проведет минимальную модернизацию МиГ-29

Министерство обороны Польши приняло решение о проведении минимальной модернизации истребителей МиГ-29, как сообщает Strategy Page. В настоящее время на вооружении ВВС страны стоят 32 таких самолета (две эскадрильи), 16 из которых будут модернизированы и прослужат до 2030 года. Остальные Польша спишет в течение ближайших пяти лет.

Решение о минимальной модернизации самолетов принято в связи с дефицитом средств оборонного бюджета. Приоритетной задачей для министерства обороны Польши в настоящее время является перевооружение ВВС на американские истребители F-16 Fighting Falcon, 48 из которых уже входят в состав авиационного парка страны. Согласно утвержденной военным ведомством программе, каждый МиГ-29 будет модернизирован на три миллиона долларов.

В ходе реализации программы самолеты получат новые электронные системы, модули GPS с защитой от глушения и системы управления огнем. При этом не исключается, что в

среднесрочной перспективе 16 улучшенных МиГ-29 пройдут через еще одну программу модернизации, параметры которой пока не определены.

В октябре 2010 года сообщалось, что польские МиГ-29 пройдут через более масштабную программу модернизации. В частности, предполагалось, что на самолеты будут установлены дополнительные топ-

ливные баки, системы радиоэлектронной борьбы, multifunctionальные дисплеи, системы лазерной инерциальной и GPS навигации, обновленные системы управления полетом и аппаратура связи.

Кроме того, МиГ-29 планировалось оснастить новыми радарными, коллимационными индикаторами, новой системой управления двигателями и тягой и

нашлемными индикаторами. Предполагалось также, что в результате модернизации истребители смогут использовать вооружение, предназначенное для истребителей F-16.

Военный бюджет Польши на 2011 год определен на уровне 27,5 миллиарда злотых (8,9 миллиарда долларов); это на 7,1 процента больше бюджета 2010 года.

ГУМАННА ЗБРОЯ

Boeing испытал микроволновую ракету

Boeing совместно с Исследовательской лабораторией ВВС США (AFRL) провел первое испытание ракеты CHAMP с высокомоощным микроволновым излучателем, говорится в пресс-релизе американского концерна. Испытания состоялись в начале 2011 года, однако компания объявила о них только сейчас. Запуски ракеты были произведены на полигоне TTR в штате Юта, приписанном к авиабазе Хилл. Первые испытания CHAMP были признаны успешными.

В рамках испытаний запуски ракеты осуществлялись по нескольким целям, имитирующим электронные системы условного противника. Задачей CHAMP было выведение электроники из строя. Подробности относительно запусков CHAMP не раскрываются. По данным Boeing, новая ракета относится к классу оружия нелетального воздействия и призвана глушить или вовсе выводить из строя защищенную электронную аппаратуру противника, сводя при этом сопутствующий ущерб к минимуму.

Разработка CHAMP ведется в рамках программы, стоимость которой оценивается в 38 миллионов долларов. Контракт на создание ракеты был заключен с ВВС США в апреле 2009 года. По условиям

сделки, Boeing занимается разработкой ракеты, которая должна выступать носителем микроволнового излучателя. Созданием микроволнового излучателя занимается американская компания Ktech, а импульсной системы обеспечения энергией – Sandia National Laboratories.

В сентябре 2010 года сообщалось, что Boeing и компания Raytheon получили от ВВС США по миллиону долларов на разработку требований к ракетам с высокомоощными микроволновыми излучателями. Исследовательские работы ведутся в рамках проекта НКСЕ, целью которого является создание некинетического противозлектронного вооружения. Относительно этого проекта пока ничего не известно.

ТЕНДЕР

Министерство обороны Японии намерено начать переговоры с европейским консорциумом Eurofighter относительно покупки истребителей Turboprop. Об этом, как сообщает Avionics Intelligence, заявил министр обороны Японии Ясуо Итикава. Окончательное решение о покупке 42 истребителей, которое может разрушить монополию США на внутреннем рынке боевой авиации, будет принято до конца 2011 года.

В целом общая стоимость покупки европейских истребителей оценивается в шесть миллиардов долларов. Следует отметить, что прежде Япония не покупала европейских самолетов, приобретая боевую технику у американских производителей. В настоящее время ВВС Японии выполняют полеты преимущественно на самолетах американского или совместного с США производства. Исключение составляют самолеты YS-11 японской разработки, созданные в транспортной, патрульной и разведывательных версиях.

Япония разрушает монополию

Переговоры с Eurofighter начнутся в рамках тендера на поставку истребителей, проводимого министерством обороны Японии с апреля 2011 года. В конкурсе участвуют американские компании Boeing и Lockheed Martin и британская BAE Systems (один из акционеров Eurofighter), предложившие японским военным истребители F/A-18 Super Hornet, F-35 Lightning II и Turboprop соответственно. “Если они (т.е. США) не продают нам F-22 и F-35 еще не готов, то на рынке есть множество предложений истребителей, которые нам подойдут”, – отметил Итикава.

Ранее Япония в течение нескольких

лет запрашивала у США разрешение на покупку истребителей F-22 Raptor, однако регулярно получала отказ – Конгресс США запрещал экспорт самолета, опасаясь утечки технологий. Предложенный на японский тендер F-35 США также относят к

истребителям пятого поколения, однако разработка этого самолета еще не завершена и завершится, как ожидается, не раньше 2018 года. Итикава не пояснил, чем может не устроиться Япония истребителем Super Hornet.

Тендер на поставку истребителей F-X был объявлен в Японии в середине апреля 2011 года. Новые самолеты должны будут заменить устаревшие истребители F-4EJ Kai Phantom совместного американско-японского производства. Пока планируется закупить 42 истребителя, однако с учетом возможности списания устаревших F-15J объем заказа может увеличиться до 150 единиц.

Для плідного співробітництва в космосі

Кабінет Міністрів України подав на ратифікацію Верховній Раді України угоду між урядами України і Королівства Саудівська Аравія про співробітництво в сфері дослідження і використання космічного простору в мирних цілях. Про це повідомляє прес-служба Державного космічного агентства України.

Як повідомляється, угоду про співробітництво в сфері космічної діяльності між двома країнами було підписано 3 листопада 2010 року в ході візиту делегації ДКАУ до м. Ер-Ріяд (Саудівська Аравія). Дана угода дозволить українським фахівцям космічної галузі брати участь у спільних проектах і програмах з освоєння космосу в мирних цілях, здійснювати обмін обладнанням, технічною інформацією та документацією, проводити спільну науково-дослідну діяльність.

"Зеніт-3SL" вивела на орбіту європейський супутник

24 вересня 2011 року о 23 години 17 хвилин за київським часом в рамках програми "Морський старт" з плавучої платформи "Odyssey", розташованої в акваторії Тихого океану, успішно стартувала ракета-носій космічного призначення "Зеніт-3SL". Українська ракета вивела на геостаціонарну орбіту телекомунікаційний супутник "Atlantic Bird 7" масою 4577 кг.

Ракета-носій "Зеніт" розроблена Державним підприємством "Конструкторське бюро "Південне" ім. М.К. Янгеля та виготовлена Державним підприємством "Виробничне об'єднання "Південний машинобудівний завод ім. О.М. Макарова" в кооперації з російськими та українськими підприємствами.

КА "Atlantic Bird 7" базується на платформі Eurostar E3000 компанії Astrium. Апарат призначений для забез-

печення високоякісного мовлення країн Близького Сходу, в тому числі в країнах Персидської затоки, а також Північної та Північно-Східної Африки.

Пуск проведений міжнародним консорціумом Sea Launch.

Зазначений пуск став тридцять першим пуском ракети космічного призначення "Зеніт-3SL" в рамках програми "Морський старт".

На Байконурі проходила загальна збірка ракети "Зеніт"

На космодромі Байконур продовжують інтенсивні роботи по підготовці до пуску ракети космічного призначення "Зеніт-2SB" з разгонним блоком "DM-SLB" і телекомунікаційним космічним апаратом "IntelSat-18" (Intelsat 18).

В монтажно-испытательном корпусе площадки 42 космодрома спеціалісти ракетно-космічної галузі провели загальну збірку ракети космічного призначення: к ракеті-носії "Зеніт-2SB" була пристыкована головна частина, що складається з разгонного блоку "DM-SLB" і космічного апарату "IntelSat-18" під головним обтекателем. Після завершення механічних робіт спеціалісти галузі приступили до стикування електричних з'єдинень між ракетою і головною частиною.

Запуск ракети космічного призначення "Зеніт-2SB" з разгонним блоком "DM-SLB" і телекомунікаційним космічним апаратом "IntelSat-18" запланований на октябрь цього року, повідомляють прес-служби Роскосмоса і КЦ "Южный".

Представники ДКАУ і Міноборони США обговорили питання співробітництва в галузі утилізації твердого ракетного палива міжконтинентальних балістичних ракет

Глава ДКАУ Юрій Алексєєв провів переговори з керівниками делегації міністерства оборони США Артуром Хопкінсом, директором управління договорів та зменшення загрози Апарату міністра оборони США, та Елізабет Джордж, директором управління взаємного зменшення загрози Міністерства оборони США, стосовно продовження співробітництва в галузі ліквідації в Україні стратегічної ядерної зброї. Про це повідомляє Defense express з посиланням на прес-службу ДКАУ.

Під час переговорів сторони обговорили питання

щодо продовження співробітництва між ДКАУ та Міноборони США в рамках виконання "Угоди між Україною та Сполученими Штатами Америки про надання допомоги Україні в ліквідації стратегічної ядерної зброї, а також запобігання поширенню зброї масового знищення" від 25 жовтня 1993 року. При цьому окрему увагу було приділено питанню надання допомоги Україні з боку Міноборони США з метою завершення програми утилізації в Україні твердого ракетного палива міжконтинентальних балістичних ракет РС-22.

В Китаї будуть запущені п'ять наукових супутників

В течение ближайшего десятилетия Академия наук Китая планирует запустить пять научных спутников для зондирования темной материи, изучения квантовых методов связи и других целей. Об этом сообщил президент АН Бай Чуньли.

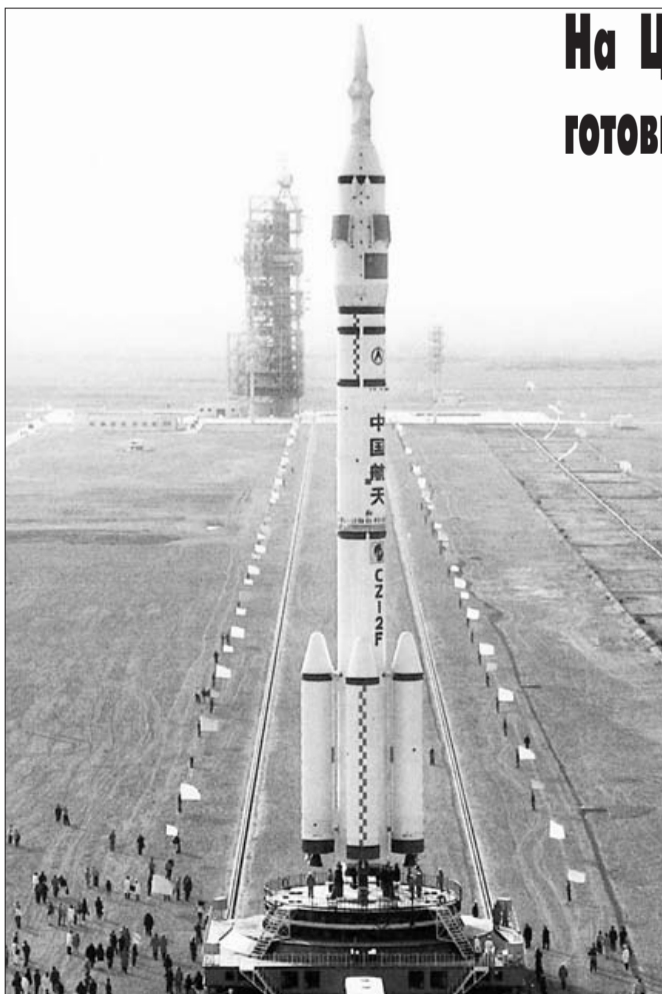
В истории развития человечества пять раз имела место научно-техническая революция, шестая научно-техническая революция вполне может возникнуть в области науки о жизни, науки о материи или на их пересечении, отметил президент Бай Чуньли в интервью "xinhuanet".

По его словам, в области науки о материи исследование темной материи и темной энергии уже включено в план развития АН на будущие десять лет. "Мы готовы запустить один научный спутник для того, чтобы зондировать космическое пространство с целью подтверждения существования темной материи", – сообщил он.

Бай Чуньли далее сооб-

щил, что в ближайшие десять лет Академия наук собирается запустить в общей сложности пять научных спутников, включая спутник квантовой связи, спутник для исследования темной материи и темной энергии, научный экспериментальный спутник и другие. Некоторые из них могут быть запущены в течение будущих двух-трех лет.

Что касается науки о жизни, Бай Чуньли считает, что в этой области Китай пока еще отстает от других стран, но в последние годы страна стала увеличивать инвестиции в эту область, наращивая динамику подготовки уникальных специалистов, передает агентство Синьхуа.

На Цзюцюаньском космодроме готовится запуск "Тяньгун-1"

На Цзюцюаньском космодроме проводится заключительный этап подготовки к запуску беспилотного космического модуля "Тяньгун-1" ("Небесный дворец-1"). Об этом сообщили корр. агентства Синьхуа с космодрома.

Утром 26 сентября была проведена проверка систем ракеты-носителя "Чанчжэн-2F" перед заправкой ракетным топливом. Итоги проверки показывают, что все системы ракеты-носителя функционируют нормально, стартовый комплекс находится в хорошем состоянии.

Запуск ракеты-носителя "Чанчжэн-2F" с модулем "Тяньгун-1" первоначально был назначен на период с 27 по 30 сентября. Однако в связи с похолоданием и из-за сильного ветра запуск перенесли на 29 – 30 сентября.

Модуль "Тяньгун-1" будет выведен на орбиту с целью проведения испытаний технологий сближения и стыковки космических аппаратов на орбите. Как ожидается, Китай запустит беспилотный космический корабль "Шэньчжоу-8" с задачей совершить стыковку с модулем "Тяньгун-1".

Так склалося, що кожне відоме підприємство має власний музей. Не стало винятком і Державне підприємство Міністерства оборони України "Львівський державний авіаційно-ремонтний завод". З 2006 року музей заводу очолює полковник у відставці Ярослав Янчак, який почав працювати на підприємстві з 1967 року. Музей нараховує 73 моделі копій літальних апаратів, ремонтіваних на заводі у різні часи, та 5 діорам з дев'ятьма літаками і різною технікою. У приміщенні музею регулярно демонструються експозиції, присвячені знаменним датам авіації.

Днями Ярослав Ярославович відвідав Військово-історичний музей у м. Вінниця, Музей авіації і космонавтики у садибі О.Можайського (сміт. Вороновиця, Вінницької області), виставку зброї та військової техніки, ставку Гітлера "Вервольф". Метою поїздки був обмін досвідом в науково-дослідницькій роботі, у придбанні нових експонатів, надання допомоги в створенні нових експозицій. Зокрема, Військо-

Музейники в гостях у вінничан

во-історичний музей отримав у подарунок моделі винищувачів Як-1М, Ме-109Ф, бомбардувальника СБ, а також інформацію про експонати музею, які свого часу ремонтував Львівський авіаційно-ремонтний завод – МіГ-29, МіГ-21, Як-28.

Завідувач музею Ярослав Янчак має багатий досвід у музейній справі, добре знає всесвітню історію авіації, протягом багатьох років займається авіамоделізмом. У Військово-історичному музеї він провів заняття з методики

створення і проведення музеєм виставок, присвячених основним подіям в історії авіації.

Окрім роботи в музеї ДП МО України "ЛДАРЗ", Ярослав Ярославович активно займається громадською діяльністю. Він є головою координаційної ради Галицького авіаційного історико-технічного товариства (ГАІТЕТ). Це культурно-просвітницька організація, яка діє винятково на громадських засадах та проводить роботу в галузі збереження і пропаганди історичних надбань минулого, науково-технічних досягнень, історії техніки. Сьогодні членами товариства є понад 100 дорослих осіб, серед яких науковці, інженери, робітники підприємств, студенти вищих навчальних закладів, пенсіонери, а крім того понад 40 дітей і підлітків. Їх об'єднує жага до пізнання техніки, бажання поділитися здобутими знаннями з іншими. ГАІТЕТ складається з історико-дослідницького відділу, відділу зовнішніх зв'язків, 6 секцій: "Пошук", "Автоантик-ГАІТЕТ", залізнич-

ного транспорту, радіостезії та вивчення аномальних явищ, геральдичної, історико-технічного стендового авіамоделювання, а також молодіжного аерокосмічного гуртка.

Члени історико-дослідницького відділу, яким керує кандидат історичних наук А.Козицький, досліджують архівні матеріали стосовно історії техніки та авіації. Зараз ними підготовлена до друку книжка "Крила над Галичиною" (1784-1939 рр.) і брошури "Вони були першими" (про життя та діяльність першопроходців і подвижників авіації, які жили і працювали на теренах України у першій половині ХХ століття) та "Львівський Дедал" (про вченого, конструктора і дослідника Едмунда Лібанського). У планах ГАІТЕТу – створення фонду ім. П.Нестерова, музею Нестерова та встановлення пам'ятного знаку на місці загибелі відомого льотчика, а також створення у Львові музею історії техніки.

Вероніка Дернава.
"Крила України".

Патріотизм треба виховувати, а не нав'язувати

Завдяки трьом ентузіастам у Криму триває процес створення четвертого у світі музею військово-морської авіації. Про те, як реалізується амбітний проект, "Крилам України" розповіли його ідейний натхненник та завідувач майбутнього музею військово-морської авіації **Олександр Владиславович Данильчук**, голова консультативної ради музею, полковник запасу, начальник морської авіації України у 2003–2008 роках **Олександр Захарович Домрачев**, головний консультант, колишній заступник командувача морської авіації України, кандидат військових наук, доцент генерал-майор **Микола Петрович Руденко**.

плює розвиток морської авіації всієї планети. Це буде великий будинок, де зможуть уміститися до десятка літальних апаратів відносно невеликих розмірів, типу Як-38, Ка-27. Зрозуміло, абсолютно виключений варіант розміщення в музеї таких гігантів, як Бе-12, Ту-95 або Ту-22М3 – один такий літак "з'їсть" всю корисну площу музею. Наша мета – показати хоча б основні апарати, що мають морське призначення. Ми впевнені, новий музей стане найкращим і найцікавішим авіамазеєм на теренах колишнього СРСР.

Миколо Петровичу, чи плануєте співпрацювати із музеями колишнього СРСР чи інших країн світу?

– Одним із напрямків роботи музею морської авіації, безумовно, може стати вивчення історії використання морської авіації у світі. Встановлення зв'язків із такими закладами, як Лондонський музей Імперіалістичних війн, музей морської авіації Північного флоту, музей морської авіації в Пенсаколі, створює можливість для аналізу і проведення низки досліджень. Наш музей може стати і місцем проведення міжнародних конференцій, семінарів і своєрідним майданчиком для спілкування авіаційних навчальних закладів не лише України, країн СНД, а й усього світу, які працюють над вивченням авіаційної історії. Звичайно, для виконання таких амбіційних завдань музею необхідно створювати відповідну інфраструктуру.

Олександр Захаровичу, як йдуть справи з наповненням експозиції, де берете експонати?

– Експонати збираємо у різних місцях: щось купуємо на блошиних ринках та аукціонах в інтернеті, щось надають колишні авіатори. Найчастіше нашідаки колишніх льотчиків продають за безцінь нагороди, амуніцію і раритетні речі, не уявляючи їх величезної історичної цінності. Щодо експонатів військового призначення, як то фрагменти літаків, деталі апаратів, то купуємо їх на пункті збору металобрухту після утилізації літальних апаратів. Пі-

сля відновлення ці експонати виконувати свої функції не можуть, однак відмінно служать в експозиції музею.

Олександр Владиславовичу, хто фінансує проект, чи допомагає Міністерство оборони, Уряд України?

– До цього моменту підготовка проекту та збір експонатів велася виключно за особистий рахунок. Однак, без залучення участі комерційних структур, зацікавлених організацій та осіб, подальше просування проекту неможливе. Це задоволення не з дешевих. Як не дивно, але серед меценатів, готових допомогти, українців немає – беруть участь лише росіяни. Що стосується допомоги Міністерства оборони та Уряду України, то поки немає юридичних механізмів співпраці між приватними (не комунальними) музеями і державою. Втім, маю надію, що, з огляду на наші серйозні наміри, все кардинально зміниться і "механізми" таки знайдуться.

Олександр Захаровичу, чи плануєте Ви працювати в системі патріотичного виховання молоді?

– Декларація наших намірів про соціальну відповідальність – звук не порожній. Ми дійсно вважаємо, що кожна дитина повинна відвідати музей. У випадку, якщо у батьків немає коштів, або дитина з дитбудинку чи сирота, то цей процес відбуватиметься у взаємодії з державними соціальними службами. Це не так складно, як здається. Важливо почати і домогтися, аби ця робота стала системною.

Щодо патріотизму, то його треба виховувати, а не нав'язувати. Без зайвого пафосу скажу: з'явиться у підостаючого покоління повага до героїзму предків – з'явиться і патріотизм, любов до країни. Без минулого немає і майбутнього – це аксіома! Я не стверджую, що поява нового авіамазею радикально змінить ситуацію в країні, але, безумовно, свій внесок ми зробимо, і він буде вагомим.

Підготував Сергій Клименко.
"Крила України".

ДЕНЬ КАЛЕНДАРЯ

3-9 жовтня

3 жовтня 1918 р. народився командувач 43-ї РА (1961-1962) П.Б.Данкевич.

3 жовтня 1943 р. народився заслужений льотчик-випробувач СРСР М.К.Шкурко.

3 жовтня 1998 р. створено Київське представництво генерального замовника – Національного космічного агентства України.

3 жовтня 2003 р. із заводського аеродрому заводу "Авіант" здійснив політ Ан-124-100 №03-03 – вісімнадцятий і останній "Руслан" київського складання, екіпаж В.Горовенка.

3 жовтня 2005 р. затверджено Статут Державної літакобудівної корпорації "Національне об'єднання "Антонов".

4 жовтня 1911 р. В.В.Дибовський і О.О.Тучков у Франції здійснили політ на аероплані "Блеріо" для випробування радіопередавача системи Тучкова.

4 жовтня 1957 р. запущено перший ШСЗ "ПС-1" конструкції С.П.Корольова.

4 жовтня 1971 р. прийнято на озброєння самохідний ЗПК "Оса" (9К33).

5 жовтня 1882 р. народився американський піонер космонавтики Р.Годдард. У березні 1926 р. успішно запустив першу в світі ракету на рідинному пальному.

5 жовтня 1930 р. народився льотчик-космонавт, двічі Герой Радянського Союзу П.Р.Попович. В 1954 р. закінчив Качинське ВАУЛ ім. О.Ф.М'ясникова. Здійснив 2 польоти в космос.

6 жовтня 1893 р. народився полярний льотчик, Герой Радянського Союзу М.С.Бабушкін. Закінчив Гатчинську школу льотчиків. З 1923 р. в ЦПФ. У 1928 р. брав участь у пошуках експедиції У.Нобіле. В 1937 р. другим пілотом флагманського літака літав на Північний полюс для висадки дрейфуючої станції "Північний полюс-1".

6 жовтня 1937 р. засновано факультет наземного забезпечення бойових дій авіації ХУПС ім. І.М.Кожедуба.

6 жовтня 1956 р. народився член збірної України з вертолітного спорту, майстер спорту Л.Ф.Крігер.

6 жовтня 1961 р. завершилися Державні випробування ТТД АІ-24 ЗМКБ "Прогрес". Встановлюється на літаки Ан-24, Ан-26, Ан-30.

Олександр Владиславовичу, як виникла ідея створити музей військово-морської авіації і чому саме морської?

– Морські льотчики – це своєрідна еліта в еліті. Зверніть увагу: космонавт Юрій Гагарін – морський винищувач Північного флоту, більшість астронавтів США – палубні льотчики. І це не випадково, адже вимоги до морського авіатора є значно вищими. Саме тому і обрали цей вид авіації як тематику майбутнього музею, а також і з романтичних спонукань: що може бути прекрасніше – і море, і небо одночасно? У світі існує безліч авіаційних музеїв, але саме морської – всього три: в Аргентині, Індії та США. Чому б не створити такий музей в Україні?

Олександр Захаровичу, Ви як голова консультативної ради музею і експерт морської авіації України консультуєте з питань тільки технічного характеру?

– Ну чому ж – "тільки технічного"? "Імена, особистості, долі" – це також моя парафія. На перше місце ставиться Людина, а не "залізо". Ми хочемо створити музей з експонатами реальних літальних апаратів і інформаційним центром, де будуть зібрані документальні свідчення про історичні події, долі льотчиків, відомості, раніше не доступні для широкої громадськості. Також передбачено створити в рамках музею центр для дітей та юнаків.

Яка концепція майбутнього музею і яким Ви його бачите? Чим він буде відрізнятися від інших?

– На даному етапі ми дійшли висновку, що спочатку доцільніше створити музей у Севастополі, без натурної авіації. Він буде присвячений тільки морській авіації Криму, Чорномор'я: починаючи з 21 листопада 1910 року, коли була створена Севастопольська офіцерська школа авіації, Перша світова війна, Друга світова війна і до наших днів – місця дислокації баз України і Росії (Саки, Кача, Гвардійське і так далі). "Друга черга" – музей військово-морської авіації охо-

ДЕНЬ КАЛЕНДАРЯ

3-9 жовтня

6 жовтня 1963 р. народився начальник РТВ – начальник управління РТВ апарату начальника ГПО КПС ЗС України А.М.Артемченко.

6 жовтня 1977 р. здійснює перший політ реактивний

винищувач четвертого покоління МіГ-29 ("9-12") з двигунами Р-33 конструкції С.П.Ізотова, О.В.Федотов.

6 жовтня 1984 р. здійснив перший політ стратегічний ракетно-бомбардувальник Ту-160 з повним комплектом обладнання серійного бомбардувальника.

7 жовтня 1929 р. засновано ДП МО України "Севастопольське авіаційне підприємство".

7 жовтня 1959 р. перше успішне застосування зенітної ракетної зброї по висотному літаку; радянський ЗРК С-75 знищив американський розвідник RB-57D на висоті 20600 м в районі Пекіна (КНР).

8 жовтня 1901 р. народився один із організаторів штурманської служби ВПС СРСР С.О.Данілін.

8 жовтня 1907 р. народилася військова льотчиця, Герой Радянського Союзу П.Д.Осипенко. Закінчила Качинську авіашколу. В 1936-1939 рр. встановила 5 світових рекордів висоти і дальності польоту для жінок. 24-25 вересня 1938 р. спільно з В.С.Гризодубовою і М.М.Расковою здійснила безпосадковий переліт Москва – Комсомольськ-на-Амурі на літаку "Батьківщина".

8 жовтня 1932 р. здійснив перший політ пасажирський літак ХАІ-1 конструкції Й.Г.Немана, на якому вперше в СРСР застосували шасі, що забиралося у польоті, Б.М.Кудрін.

8 жовтня 1933 р. здійснив перший політ винищувач І-15 (ЦКБ-3) конструкції М.М.Полікарпова, В.П.Чкалов.

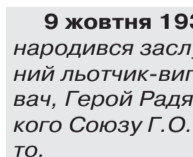

8 жовтня 1942 р. народився Генеральний конструктор АНТК "Антонов" Д.С.Ківа.

8 жовтня 1953 р. здійснено перший автономний пуск керованої ракети "повітря-повітря" К-5 (РС-1У) КБ Д.Л.Толмашевича, К.К.Коккінакі і В.Н.Завадський на винищувачі МіГ-17П.

8 жовтня 1994 р. засновано ЗАТ "Авіакомпанія "Аеросвіт".

9 жовтня 1906 р. здійснив перший політ дирижабль "Цеппелін" LZ-3. Він став першим військовим дирижаблем.

9 жовтня 1931 р. народився заслужений льотчик-випробувач, Герой Радянського Союзу Г.О.Пукіто.

9 жовтня 1950 р. народився військовий льотчик, заступник ГК ВПС ЗС України з БП і ВНЗ (2002-2004) І.М.Іванчик.

9 жовтня 1996 р. засновано ДК "Укрспецекспорт".

ДО ДНЯ ПАРТИЗАНСЬКОЇ СЛАВИ

Партизанський рух в Україні

(літо 1941 – осінь 1942 рр.)

Історія людства протягом тисячоліть неодноразово зазнавала спустошувальних війн і кривавих збройних конфліктів. Танули цивілізації, зникали держави, гинули мільйони людей... Не стало винятком і ХХ століття, яке в пам'яті людства залишило криваву Другу світову війну 1939–1945 рр. Не оминуло лихо цієї війни й Україну, на території якої у 1941–1944 рр. відбувались запеклі бої між радянськими та німецькими військами. Українська територія була одним із центральних плацдармів театру бойових дій майже впродовж усієї війни. Вона була місцем найбільшої концентрації військ та озброєння воюючих сторін. У 1941–1944 рр. тут зосереджувались ударні формування агресорів; наприкінці 1943 р. вони налічували 40% піхотних і 72% танкових сил Німеччини та її сателітів. Ставка Верховного Головнокомандування радянських Збройних Сил залучала на український театр бойових дій до 42% стрілецьких і 80% танкових і механізованих з'єднань.

Водночас окупована Україна була одним з важливих плацдармів опору в тилу німецьких військ. Саме тут проходили важливі комунікації противника з його глибокого тилу до південної ділянки радянсько-німецького фронту, де влітку і восени 1942 р. розгорнулись жорстокі бої. На захопленій території України нацисти зуміли відбудувати значну частину залізниць і шосейних шляхів, мостів і переправ. Цими магістралями здійснювалось боєпостачання і забезпечення резервами наступаючих німецьких військ. Тут було зосереджено багато ворожих військових частин, великих штабів, аеродромів і баз. У районі Вінниці перебувала ставка Гітлера і штаб-квартира Герінга, в Полтаві – штаб групи армій "Південь", штаб 6-ї армії, а згодом і штаб 8-ї армії. В Рівному, Проскуріві, Житомирі, Києві, Харкові, Херсоні, Миколаєві, Сталіно, Маріуполі та інших містах дислокувалися штаби багатьох великих військових з'єднань, а також штаби спеціальних частин СС і поліції. Крім фронтових резервів, майже в усіх окупованих містах України стояли великі гарнізони німецьких військ, призначені головним чином для охорони військових об'єктів та боротьби з партизанами. У цих гарнізонах у 1942 р. було до 120 тисяч солдатів і офіцерів.

Нелюдська сутність і злочинна спрямованість нацистського окупаційного режиму викликала адекватну відповідь з боку українців, росіян, білорусів, представників інших національностей, створила сприятливі умови для розгортання широкомасштабної партизанської боротьби, інших форм протипу окупантам та поневолювачам. За таких обставин партизанські удари по комунікаціях, штабах і гарнізонах ворога набували великого значення як допомога регулярним військам Червоної армії. Основний тягар антифашистського збройного протипу винесли на своїх плечах радянські партизани.

Партизанська боротьба в Україні, яка в 1941-1942 рр. мала переважно характер розрізаних бойових і диверсійних дій, почасти ізольованих один від одного партизанських загонів, уже з другої половини 1942 р. набуває дедалі більш організованого і цілеспрямованого характеру, а в середині літа 1943 р. фактично перетворюється в партизанський фронт у тилу вермахту.

Що стосується безпосередньо організації партизанського руху з початку війни, зазначимо, що уже 29 червня 1941 р. у директиві РНК СРСР і ЦК ВКП(б) партійним організаціям прифронтової смуги про перебудову усієї роботи на военний лад одним із

найважливіших завдань визнавалося створення на окупованій території партизанських загонів і диверсійних груп для боротьби з частинами ворожої армії, для розпалювання партизанської війни і створення нестерпних умов для агресора і його підсобників. Ця директива 18 липня 1941 р. була доповнена постановою ЦК ВКП(б) про організацію боротьби в тилу німецько-фашистських військ. У ній партійні організації зобов'язувались надати партизанській боротьбі "найширший розвій і бойову активність".

Проте, як показали події перших місяців війни, для організації широкомасштабного й ефективного партизанського руху не вистигли належно підготуватись ні партійно-радянське керівництво СРСР, ні органи держбезпеки, ні військово командування. Через невіршення питання про централізацію керівництва партизанською боротьбою на тимчасово окупованій території організацією партизанських загонів займалися паралельно, фактично незалежно один від одного, партійні організації, органи НКВС, військові ради і політуправління фронтів, політичні та розвідувальні відділи армій. Координація їхніх зусиль і дій на вищому партійно-державному чи військовому рівні була відсутня. Кожний з чинників, причетних до організації і керівництва партизанським рухом, мав власне бачення і розуміння поставлених перед ним завдань. Так, з точки зору військового командування, діяльність партизанів мала проводитись у прифронтовій смузі і узгоджуватись з діями військ. Органи НКВС головні зусилля спрямовували на організацію і ведення на окупованій території диверсійно-терористичної роботи спеціально підготовленими кадрами. Партійні органи за першочергове завдання ставили організацію партизанської боротьби у глибокому тилу противника, поєднання її з діяльністю партійно-комсомольського підпілля, залучення широких верств населення до всіх форм опору загарбникам.

Саме директива від 29 червня 1941 р. та виступ 3 липня 1941 р. Й.Сталіна дали поштовх початку створення широкої мережі підпільних парторганізацій і партизанських загонів в областях України, тимчасово захоплених фашистами. 30 червня 1941 р. на засіданні Політбюро ЦК КП(б)У було розглянуто питання про створення партизанських загонів, підпілля і диверсійних груп. Трохи раніше, 25 червня 1941 р., при НКВС УРСР та його обласних управліннях було створено оперативні групи для боротьби з парашутними десантами і диверсантами противника, на які покладалось й завдання організації партизанських

загонів. Пізніше, 25 серпня 1941 р., ці оперативні групи були реорганізовані в 4-е Управління з організацій і керівництва бойовою діяльністю винищувальних батальйонів, партизанських загонів і диверсійних груп НКВС УРСР, яке очолював заступник наркома внутрішніх справ Т. Строкач.

В той час суспільно-політична ситуація в Україні виглядала досить складною. Основна частина населення України, за винятком західного регіону, вважала напад Німеччини на Радянський Союз загрозою власному існуванню і була готова допомагати Червоній армії. Але напад Німеччини і перші повідомлення про невдачі радянських військ створили сприятливий ґрунт для виникнення панічних настроїв, і не тільки серед пересічних громадян, але й у середовищі партійно-радянського апарату. Деякі комуністи і комсомольці, які з різних причин залишились на окупованій території, за наказом комендатур вимушені були реєструватися в органах німецької влади.

У злочинний зв'язок з фашистами вступив В.Лотвин, колишній інструктор Колківського райкому КП(б)У, залишений на Волині для організації партизанського руху. Він видав німцям трьох керівних працівників партійного підпілля Волинської області. За допомогою І.Кіншакова, колишнього секретаря Ніжинського райкому КП(б)У, гестапо заарештувало чимало комуністів і партизанів у Ніжині, Полтаві, Харкові. На щастя, аналогічних випадків і дій зрадництва та співпраці з німецькими карними органами було небагато.

Несприятливий перебіг бойових дій на Південно-Західному фронті на початку війни зірвав фактично заходи щодо розгортання на території західних областей і на частині території Правобережної України партизанського руху. Так, 37 партизанських загонів і понад 550 чоловік і 233 організатори підпілля, що були перекинуті через лінію фронту у липні-вересні 1941 р., не зуміли розгорнути своєї діяльності, більша частина з них розклалась, або була ліквідована фашистськими контррозвідувальними органами чи знищена націоналістами. Організація партизанського руху і партійного підпілля в окупованих районах УРСР розпочалася з 5 липня 1941 р. Центром організації партизанського руху в Україні, центром формування перших партизанських загонів, які починали діяти в липні-серпні 1941 р., став Київ.

Далі буде.

Ігор Чичкань.
Людмила Кошелева.
Матеріал до друку підготував
Володимир Алексєєв.

Дика троянда

Шипшина корична (дика троянда) – чагарник, дуже розгалужений, з сімейства розоцвітих, заввишки до 2 м. Світло-оранжеві плоди – кращої якості, коричневе забарвлення свідчить про загибель вітамінів.

Плоди шипшини, крім полівітамінних властивостей, мають жовчогінну, протизапальну, сечогінну дію, регулюють діяльність травного тракту.

У китайській медицині використовують коріння шипшини як засіб, що поліпшує травлення, і протиглісний. У медицині Тибету використовують плоди для лікування туберкульозу легенів, неврастенії, атеросклерозу.

У вітчизняній народній медицині відвар плодів шипшини особливо широко використовують як загальнозміцнювальний засіб за всіх важких захворювань і поранень.

каменів у печінці, нирковокам'яної хвороби, виразки шлунка і дванадцятипалої кишки, гастритів, коліту, недовкрів'я, малярії, жіночих хвороб.

У народній медицині Сибіру плоди шипшини застосовують у разі застуди. Пелюстки квіток, зварені з медом, – у разі бешихового запалення, а коріння – для ножних ванн.

У людей, що почали постійно, з невеликими перервами, вживати настій шипшини, значно підвищується працездатність і загальна опірність до різних інфекційних захворювань (особливо в дітей).

Дерен

Дерен – це лісова ягода з кисло-солодким терпким смаком. Ягоди дуже корисні, вони мають цілющі властивості і використовуються в лікувальній практиці.

Дерен містить багато глюкози, вітаміни С і Р, провітамін А, органічні кислоти (яблучну, бурштинову, лимонну), дубильні речовини, пектинові та азотисті речовини, фруктозу, ефірну олію, фітонциди. У ньому міститься залізо, калій, кальцій, сірка і магній. У народній медицині дерен використовують для лікування і профілактики багатьох нездухань.

Ягоди дерену благотворно діють за різних шлунково-кишкових захворювань. Із них можна приготува-

ти чудовий засіб, який допоможе впоратися з розладами шлунка. Дерен відновлює обмін речовин в організмі, завдяки фітонцидам здатний пригнічувати бактерії дизентерії, тифу та ін., знезаражує, усуває інтоксикацію організму. Також очищає повітря від шкідливих бактерій і комах.

Дерен допоможе в разі подагри, недовкрів'я і хвороб сечового міхура, корисний і хворим на діабет, він здатний зняти цукрову перерваність.

Дієта для нігтів

Для того, щоб нігті були витривалими і здоровими, їм потрібне спеціальне харчування, правильний догляд, а ще прийом вітамінів навесні і восени.

У своєму харчуванні приділіть більше уваги продуктам, що містять вітаміни і мінеральні речовини. Вживайте більше молочних продуктів – сир, кефір, молоко. На вашому столі неодмінно повинні бути яйця, вершкове масло, риба, печінка, горіхи, морква (обов'язково з рослинною олією), шпинат, гарбуз, соєві продукти, зелені овочі, заливне, мармелад і ін. Хоч би раз в тиждень варіть собі желе з соку журавлини, чорної і червоної смородини. Навесні і восени неодмінно приймайте полівітаміни із збалансованою кількістю кремнію і цинку.

Що лікують груші

У плодах груші містяться унікальні ефірні олії, біологічно активні речовини, які здатні підвищувати захисні сили організму, протистояти інфекційним захворюванням, надавати проти-запальну дію і навіть боротися з депресією.

Відвар сушених груш має знеболюючу, антисептичну і сечогінну дію. Варені і печені груші застосовують при сильному кашлі, задусі і туберкульозі легенів.

Молоде свіже листя містить антигрибкову речовину, тому відварами або настоями з них лікують грибкові захворювання і дерматити, а з сухих готують порошок від підвищеної пітливості.

Грушевий сік, а також відвари з сушених плодів і листя показані при запальних захворюваннях сечовивідних шляхів – циститі, пієлонефриті. Хворим на ожиріння корисно пити грушевий компот, приготований без цукру. Стиглі соковиті і солодкі груші сприяють травленню, корисні при розладах кишечника. Кислі і дуже терпкі сорти груш зміцнюють шлунок і печінку, але вони важче засвоюються організмом. Тому даний вид груш протипоказаний літнім людям. Груша дуже корисна для серця взагалі і при порушеннях серцевого ритму зокрема. Це пов'язано з тим, що груша містить багато калію. А для чоловіків груша просто знахідка, тому що протягом багатьох років використовувалася в народній медицині як ефективний засіб при простатиті. Грушу рекомендують вживати при швидкій стомлюваності, запамороченні, при втраті апетиту, поганому загоєнні ран. А насіння має протиглистові властивості.

Верховна Рада України ухвалила Закон України "Про систему екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112". Законом, як передає УНІАН, визначено правові та організаційні засади функціонування системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112.

Для екстрених викликів використовується єдиний телефонний номер 112 та телефонні номери підрозділів екстреної допомоги населенню. Екстрений виклик здійснюється безоплатно.

Центри 112 забезпечують прийняття та оброблення екстрених викликів; визначення підрозділів екстреної допомоги населенню, які залучаються для надання такої допомоги; передачу інформації про екстрені виклики до оперативно-диспетчерських служб;

Екстрену допомогу можна викликати за єдиним телефонним номером 112

забезпечення взаємодії підрозділів екстреної допомоги населенню під час надання такої допомоги; ведення обліку та формування статистичної звітності, зберігання інформації про екстрені виклики. Оператори центрів 112 приймають та обробляють екстрені виклики, передають інформацію про такі виклики та їх аудіозаписи (у разі потреби) відповідним оперативно-диспетчерським службам.

Для забезпечення оброблення екстрених викликів оператори центрів 112 мають право використовувати інформацію, що міститься в базах даних операторів телекомунікацій, зокрема: для абонента фіксованого телефонного зв'язку – абонентський номер, прізвище, ім'я, по батькові, найменування та адресу; для абонента рухомого (мобільного)

зв'язку – абонентський номер та місцезнаходження на момент здійснення екстреного виклику.

Оперативно-диспетчерські служби забезпечують: прийняття екстрених викликів та інформації про них від центрів 112; формування та оперативну передачу інформації про екстрені виклики підрозділам екстреної допомоги населенню; інформаційну підтримку і координацію дій підрозділів екстреної допомоги населенню та контроль за наданням такої допомоги; інформування центрів 112 про час прибуття на місце події підрозділів екстреної допомоги населенню та результати надання такої допомоги; цілодобове чергування.

Інформація про екстрений виклик абонента, який його здійснив, та аудіозапис такого виклику підлягають зберіганню.

Учені винайшли новий спосіб повернути зір сліпим

Американські офтальмологи винайшли пристрій Argus II, який вважають першим важливим кроком до створення високоефективного апарату, здатного повернути зір людям, що повністю втратили його.

Каліфорнійські вчені пояснили, що пристрій складається з електродної установки і бездротової камери, його механізм створено на основі нейромодуляції. Пристрій кріпиться до окулярів і дає можливість людині, що втратила зір, розрізняти світло. Робота приладу полягає в стимуляції головного мозку, повідомляє Укрінформ із посиланням на Reuters.

Відеокамери в пристрої перетворюють зображення в електричні сигнали. Сигнали надходять в електродну установку, імплантовану в людське око. Візуальні сигнали через зоровий нерв передаються в мозок. Людина бачить їх як розмиті форми й спалахи світла.

Тепер учні працюють над підвищенням якості зображення, що передається пристроєм.

Особливості мозку немовлят

Учені, за інформацією Укрінформу, з'ясували, що мозок новонароджених набагато сприйнятливий до голосів та емоцій, ніж це вважалося раніше.

Експерименти показали, що навіть уві сні немовлята відрізняють людську мову від інших звуків, а також сприймають емоційне забарвлення того, що вони чувають, повідомляє CNews. Виражається це в активності різних зон мозку.

"Наші результати підтверджують те, що скоруна кора немовлят набагато зріліша, ніж це вважалося раніше", – зазначає Евелін Меркур, що очолювала дослідження. "Людська мова – дуже важливий соціальний сигнал, і саме це, найімовірніше, є причиною такої

ранньої спеціалізації мозку для її обробки", – додає її колега і співавтор статті, опублікованої у Current Biology, Ганна Бласі.

Дослідження стало можливим завдяки застосуванню томографа, що безшумно працює. Досліджували немовлят віком від 3 до 7 місяців. У той час коли вони спали, вчені програвали чотири види звуків: емоційно нейтральні (покашлювання, чхання), позитивні (сміх), негативні (плач), а також різні побутові звуки (плескіт води, шум), і

спостерігали, як це позначається на показаннях функціональної магнітної томографії (fMRI), що відображає активність тих чи інших зон сірої речовини.

Виявилось, що ділянки мозку, які відповідають за обробку мови у дорослих, активуються і в немовлят у відповідь на людські голоси. Причому на плач активувалися також зони, що відповідають за сприйняття емоційних стимулів. Різні ж побутові шуми не викликали особливої активації мозку.

ЄВРО-2012

Платіні подякував Януковичу за підготовку до Євро-2012

“Я був дуже вражений прогресом, якого досягла Україна у підготовці інфраструктури. Хотів би від імені усієї УЄФА привітати вас, а також Бориса Колеснікова (Віце-прем’єр-міністра України – Міністра ін-

фраструктури – ред.) Тому що ви зробили дуже хорошу роботу”, – сказав Платіні під час зустрічі з Януковичем.

У свою чергу, Президент України запевнив, що Україна докладе усіх зусиль, щоб фі-

Президент УЄФА Мішель Платіні подякував Президенту України Віктору Януковичу за прогрес, якого Україна досягла у підготовці до Євро-2012.

нальна частина Євро-2012 відбулася на гідному рівні. “Це історичні події в житті нашої країни, і чудово, що ми будемо перегортати цю сторінку разом з вами. Переконаний, що інфраструктура, яка побудована зараз в Україні, слугуватиме й майбутнім поколінням”, – зазначив Янукович.

Як писав sport.tochka.net, 27 вересня Мішель Платіні побував на НСК “Олімпійський” і навіть забив на ньому гол.

Днем раніше Платіні відвідав Львів, Донецьк і Харків. Від президента УЄФА Львів отримав “залік”, а після відвідин Донецька Платіні не ахнув. У Харкові ж Платіні вказав на недоліки у підготовці до Євро-2012.

АРМІЙСЬКИЙ СПОРТ

Станіслав Чорний переміг на Кубку світу в Італії

В італійському місті Барло-сіна відбувся черговий етап Кубка світу з авіамодельного спорту. За його підсумками у класі f2d (повітряний бій) перемогу з результатом 24 бали здобув представник команди майстрів з неолімпійських видів спорту Центрального спортивного клубу Збройних Сил України заслужений майстер спорту старший прапорщик Станіслав Чорний, по-

відомляє Департамент преси та зв’язків із ЗМІ Міноборони.

Ще один наш земляк – Андрій Умрихін, набравши 19 балів, став срібним призером етапу Кубка світу в Італії.

На сьогодні старший прапорщик Чорний залишається лідером Кубка світу з авіамодельного спорту.

Попереду ще три етапи Кубка, які пройдуть у Росії, Іспанії та Україні.

Армієць завоював бронзу на вітрильних перегонах у Польщі

У Польщі добігли кінця міжнародні змагання з вітрильного спорту в олімпійському класі яхт 470.

На цих змаганнях почесне 3 місце здобув екіпаж, у складі якого виступав солдат військової служби за контрактом Андрій Гусенко. Він представляє команду майстрів з водно-веслувальних видів спорту Центрального спортивного клубу Збройних Сил України.

ТЕНІС

Долгополов побив особистий рекорд

Олександр Долгополов після півфіналу турніру в Метці вперше у своїй кар’єрі піднявся на 19-й рядок рейтингу АТР.

Українець потіснив на одну позицію швейцарця Станіслава Ваврінку.

А переможець змагань в Метці Жо-Вілфред Цонга піднявся з 10-го на 7-е місце.

На вершині рейтингу без змін: Новак Джокович – перший, Рафаель Надаль – другий, Роджер Федерер – третій.

А ось перша ракетка України Катерина Бондаренко, яка нещодавно вийшла заміж, втратила в рейтингу WTA три

позиції. Катя зараз посідає 74-у сходинку.

Її сестра Альона на три позиції піднялася в рейтингу. Тепер вона 153-я.

Нагадаємо, що недавно Україна прогала Словаччині право залишитися в першій Євро-Африканській зоні Кубка Девіса.

Наша команда була ослаблена відсутністю Долгополова, який знову не зміг домовитися з фінансових питань з українською тенісною федерацією.

Сторінку підготував Андрій Агєєв.

БОКС

Леннокс Льюїс розповів, що думає про братів Кличків

Колишній чемпіон світу в суперважкій вазі британець Леннокс Льюїс поділився своїми думками з приводу поєдинку між чемпіоном WBC українцем Віталієм Кличком і поляком Томашем Адамеком.

Також він згадав свій бій проти Віталія в червні 2003 року і розповів, як Кличко заплатив за цей бій.

Бій Кличко-Ададек

“Мені шкода Адамека в цьому бою. Ніяких відповідей на атаки Віталія. Його тренер і менеджер могли звернутися до мене і спитати як перемогти великого хлопця. Я був готовий допомогти їм, тому що я єдиний, хто переміг Віталія.

Але вони zvolили робити по-своєму. У кожного, хто б’ється з Кличком, немає ідеї – як його перемогти, тому що всі йому програють в одній і тій же манері. Проте в цьому бою Ададек був занадто малий”.

Про ситуацію в суперважкій вазі

“Всі хочуть, щоб в дивізіоні був один чемпіон. Зараз їх два. А так як вони брати, битися один з одним вони не будуть. Особисто я вважаю, що Віталій кращий за Володимира, набагато кращий. Ви бачили, як він викидав удари в бою з Адамеком?”

А потім подивіться бій між Володимиром і Хеєм. Тут нічого сказати, і нічого порівняти. Віталія дуже сильно не-

дооцінюють, а він продовжує бути як гарне вино – стає все краще. Я люблю дивитися його бої.

Володимир у рингу трохи напружений. У нього кращий тренер у світі. І в минулому бою проти Хея він повинен був показати себе з найкращого боку, але він не хотів робити занадто багато. Хей пересувався по колу і викинув два удари за весь бій.

Будь-хто, хто хоче пере-

могти братів Кличків, повинен викидати багато ударів і повинен бути готовий з точки зору витривалості. У суперважкій вазі завжди буде нова ера. Спочатку був Мохаммед Алі, якого оточувала велика кількість імен. Трохи пізніше був Майк Тайсон і Леннокс Льюїс, а сьогодні це брати Клички. Зрештою, згодом відбудеться новий вибух і з’явиться нова зірка, як це зазвичай відбувається”.

Про бій з Віталієм Кличком у 2003 році

“У мене був бій з Кірком Джонсоном, але за десять днів до бою відбулася заміна на Віталія. Проїшов рік з моменту бою з Тайсоном. Тайсон був моїм прокляттям, бо він уникав мене протягом всієї його кар’єри. Всі задавалися питанням, коли ж цей бій відбудеться. У підсумку він відбувся, і я взяв перерву на рік. Я хотів повернутися на ринг для бою з Джонсоном.

Сьогодні я знаю, що Віталій заплатив йому, щоб той відмовився, і він зміг битися зі мною. Він сказав йому: “Не виходь на бій, я вийду, а коли виграю, то отримаєш шанс ви-

йти проти мене під час мого першого захисту титулу”. Кірк погодився, а я прийняв цей виклик. Але сьогодні я вважаю, що мені не слід було приймати цей бій, з урахуванням повідомлення про заміну всього за 10 днів до бою.

Віталій стверджує, що не програв, але якщо ти хочеш бути найкращим у світі – у тебе повинні бути сили, ти повинен бути в змозі приймати важкі удари, повинен бути готовий битися і повинен бути готовий подолати всю дистанцію бою. Крім того, твоя шкіра не повинна розсікатися настільки легко”.

ЗАСНОВНИК:
МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
Свідоцтво про державну реєстрацію
видання: КВ 17301-6071ПР від 17.12.2010 р.
Передплатний індекс 22242.
Газета видається з 27.08.1999 р.
ВІДДРУКОВАНО У
ТОВ “Прес Корпорейшн Лімітед”.
м.Вінниця, вул. Чехова, 12 А,
тел. (0432) 55-63-97

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Редакція може публікувати матеріали в порядку обговорення, не поділяючи точки зору авторів. Автор несе персональну відповідальність за достовірність фактів.
Листування з авторами ведеться лише на сторінках газети. При передруку посилання на “Крила України” обов’язкове.
Інформаційна підтримка:
“Військо України”, “Авіація і время”.

КОНТАКТИ:

21007 м. Вінниця,
вул. Червоноармійська, 105
тел: 067-587-02-96,
0432-59-62-26,
факс: 0432-59-60-48
Електронна адреса:
krula_ukr@ps.mil.gov.ua
krula_ukr@ukr.net

Дизайн та верстка:
С. Клименко, Н. Ярмілко.
Літературний редактор: О. Уретій.
Черговий по номеру: О. Олехнович.
Перший редактор
Сергій Свенцицький.

Наклад – 1050 прим. Зам. № 112236

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
М. ПОПЛАВСЬКИЙ

16 Крила України

У ХВИЛИНУ ДОЗВІЛЛЯ

ПОТРІБНО ЗНАТИ

В Україні набули чинності спрощені правила оформлення ДТП

В Україні 18 вересня набув чинності закон про внесення змін до деяких законодавчих актів України з ДТП та виплат страхового відшкодування, підписаний Президентом України Віктором Януковичем 11 березня 2011 р. Текст закону опубліковано на сайті Верховної Ради України.

Відповідно до закону, надається право самостійно оформляти матеріали ДТП в умовах відсутності травмованих (загиблих) людей і за наявності згоди водіїв (учасників) транспортних засобів, у випадку якщо в результаті ДТП отримані незначні пошкодження (до 10 000 грн). У таких випадках учасникам ДТП про те, що стала аварія, необхідно повідомити тільки страхові компанії. Повідомлення оформляється за встановленою формою.

Крім того, застосування повідомлення передбачено законом, якщо в результаті ДТП немає травмованих, загиблих людей;

- у всіх учасників відсутні ознаки алкогольного, наркотичного сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів. А також, якщо:

- всі учасники ДТП були присутні на місці події;
- всі учасники ДТП застрахували свою відповідальність;
- всі учасники ДТП згодні з причиною ДТП, тобто відсутні спірні моменти.

Відповідно до закону, у разі дотримання всіх цих умов, учасники ДТП не притягуються до відповідальності за статтею 124 Кодексу про адміністративні правопорушення за здійснення ДТП.

Закон регулює ті випадки, в яких була обопільна вина учасників ДТП. При наявності вини кількох учасників збиток відшкодовується в рівних частинах пропорційно. Також згідно з законом буде відшкодовуватися тільки той збиток, що був заподіяний транспортним засобом потерпілого. У випадку, якщо він хоче отримати відшкодування ще за якимсь майном, то повинен буде викликати ДАІ.

Раніше начальник Центру безпеки дорожнього руху та автоматизованих систем при МВС України Сергій Будник заявляв, що нові правила повністю відповідають тим, що застосовуються в європейській практиці.

Державна комісія з регулювання ринку фінансових послуг схвалила проект розпорядження, згідно з яким максимальний розмір страхових виплат за шкоду, заподіяну майну потерпілих, у разі оформлення документів при ДТП без участі уповноважених співробітників ДАІ (так званій "європротокол") становитиме 10 тис. грн.

Проект розпорядження про розміри страхових виплат буде оприлюднено на сайті регулятора для громадського обговорення, повідомив перший заступник голови Держфінпослуг Андрій Литвин. Протягом місяця комісія очікує отримання до нього пропозицій та зауважень, після чого документ буде схвалено і направлено на реєстрацію до Міністерства юстиції, яка триває до 30 днів.

Таким чином, максимальна сума виплати страхового відшкодування за "автоцивілкою" з використанням "європротоколу" застосовуватиметься в обов'язковому порядку не раніше кінця листопада.

У разі перевищення суми збитку – від 10 тис. грн. до 50 тис. грн. – водіям, як і раніше, необхідно буде викликати на місце ДТП співробітників ДАІ. З 2013 року максимальний розмір виплати за "європротоколом" буде збільшено до 25 тис. грн.

СУДОКУ

		7		8			
	9						4
2				3	7		
1	3	8		6			
		8	1	5	4	2	
			3		2		1 7
		4	2				3
	5						9
			5			4	

ВІДПОВІДІ НА СКАНВОРД В № 38

М	А	Д	А	Г	А	С	К	А	Р	К	Я	Л		
К							Р	О	С	І	Я	Н	А	С
Ю	Т						І	Р	Ф	О	К			
А	Й						Т	Т	Н	О	А	Х	А	М
Н	М	І	Ф				А		К	Р	А	І	Н	А
Т	Н	О	З	О							О	Г	С	
А	И	К									Н	А	Р	С
Н	А	Р	Ц	И	С						Н	Е	Г	
А	М	А	Р	Б							І	О		
Н	А	З	А	Р	Е	Т	О	Р			З	А	Л	
А	Т										Р	С	А	
Р	І	П	А	К	Т	Р	Н	А	Ж		А	Р	І	
І	С	М	А	Р	Б	А					І	Т		
В	А	Р									А	Л	А	Х
У	К	Р	А	І	Н	А					Ф	Ь	Л	І
В	К										Е			

АВТОДРОМ

Juke випустили у спецверсії Куго

Компанія Nissan створила спецверсію Nissan Juke, побудовану на базі топової версії LE. Автомобіль одержав шкіряне оздоблення салону, інформаційно-розважальну систему Nissan Connect із супутниковою навігацією, систему динамічної зміни налаштувань авто Nissan Dynamic Control System, систему Intelligent key, кольорову камеру заднього огляду, кнопку пуску мотора, клімат-контроль, датчики світла і дощу.

У спецверсії вже будуть пофарбовані зовнішні дзеркала заднього виду та дверні ручки. На Куго встановлятимуть поліровані 17-дюймові легкосплавні диски. Автомобіль буде доступним у двох кольорах – червоному і чорному металіку.

Крім того, покупці можуть вибрати між 1,6-літровим силовим агрегатом потужністю в 117 к.с. і працюючим з варіатором Xtronic CVT або 1,6-літровим двигуном DIG-T з турбонадувом потужністю 190 к.с., що працює у парі з 6-ступінчастою МКПП.

Паралельно із виходом спецверсії Куго, кросовер Nissan Juke одержав

ряд доробок: змінене передавальне відношення головної передачі на авто з атмосферним мотором. Завдяки цьому знизився рівень шуму і скоротився рівень викидів CO₂ – з 147 до 139 г/км.

Крім цього, з листопада поточного року всі повнопривідні модифікації Nissan Juke, призначені для ринку Європи, випускатимуться на заводі в британському Сандерленді паралельно із передньопривідними авто. Мета такого рішення – прискорення поставок повнопривідних версій для європейців. Загалом Nissan передбачає випустити лише 800 Nissan Juke у спецверсії.